

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Årsrapport / 2014

fra Havforskningsinstituttet

Innholdsfortegnelse

1.	LEDERS BERETNING	4
2.	INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL.....	6
2.1	Havforskningsinstituttet	6
2.2	Organisasjonsstruktur og lokalisering	7
2.3	Utvalgte hovedtall.....	7
3.	ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER.....	10
3.1 a	Oppnådde resultater, faglige delmål	11
3.1.1	Samle, forvalte og tilgjengeliggjøre data om marine økosystemer	11
3.1.2	Levere internasjonalt ledende forskning	13
3.1.3	Forskningsbaserte råd og tjenester	16
3.1 b	Oppnådde resultater - tverrgående virkemidler	18
3.1.4.	Fartøyene	18
3.1.5	Infrastruktur – land.....	19
3.1.6	God og tilpasset formidling av forskningsresultater	20
3.1.7	Målrettet kompetanseutvikling.....	21
3.1.8	Vurdering av måloppnåelse.....	22
3.2	Økonomistyring og ressursbruk i virksomheten.....	22
3.2.1	Kommentarer og forklaringer på vesentlige mer- og mindreutgifter/-inntekter	22
3.2.2	Nærmere omtale av ressursbruk på valgt detaljeringsnivå.....	22
3.2.3	Ressursbruk i forhold til målstruktur, tjenesteområder eller satsningsområder	23
3.3	Nærmere omtale av virkemiddelbruken	26
3.3.1	Vurdering av effektiv ressursbruk.....	26
3.4	Måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget.....	26
4.	STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	26
4.1.	Forhold hvor departementet har særskilt bedt om rapportering.....	28
5.	VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	29
6.	ÅRSREGNSKAP	33
6.1	Ledelseskomentarer årsregnskapet 2014.....	33
6.2	Virksomhetsregnskap	35
6.3	Bevilgningsrapportering	51

6.4 Artskontorrapportering	54
I. Vedlegg til årsrapport 2014 fra Havforskningsinstituttet.....	55

1. LEDERS BERETNING

Samlet sett er jeg tilfreds med måloppnåelsen i 2014. Havforskningsinstituttets samfunnsoppdrag bygger opp om NFDs langsiktige mål om å sikre bærekraftig forvaltning av de marine ressursene i økosystemene under norsk jurisdiksjon, og en bærekraftig utvikling av havbruksnæringen. Oppdraget har 3 delmål:

1. Samle, forvalte og tilgjengeliggjøre data om marine økosystemer
2. Levere internasjonalt ledende forskning
3. Levere forskningsbaserte råd og tjenester.

Datainnsamling og forskning er innrettet for å gi det vitenskapelige grunnlaget for forvaltningsrådgivning. Som følge av stadig større isfrie områder og endringer i bestandsutbredelse, har kompleksiteten i og arealet for ressurs- og miljøovervåking økt vesentlig de senere år. Samtidig har brukspresset på kystområdene, fra havbruk og andre næringer, krevd økt kunnskapsstøtte til Fiskeridirektoratets og Mattilsynets beslutninger. Havforskningsinstituttets aktivitet i 2014 har båret preg av den økte oppgavemengden. Tross dette mener jeg vi har levert veldig gode resultater på noen områder som havbruk, og tilfredsstillende på andre områder som miljø i kystsonen og overvåking av havområdene.

Havforskningsinstituttets rådgivning kan være omstridt fordi den legger premisser for politiske beslutninger. Som eksempler kan nevnes overvåking av lakselus og rømt fisk (genetiske interaksjoner) som grunnlag for risikovurderinger av norsk havbruk (siste fra januar 2014), og statusrapporten om kunnskapsgrunnlag vedrørende petroleumsvirksomhet i nordnorske sokkelområder (KILO-rapporten 2013). I 2014 har sakene om deponering av gruveavfall vært krevende. Instituttet skal gjøre sin kunnskap tilgjengelig for beslutningstakere. Sensitive saker gir stor medieoppmerksomhet og kommunikasjon med brukere og samfunnet er viktig. Derfor er jeg glad for at Mediebarometeret rangerte Havforskningsinstituttet på topp av offentlige institusjoner i imøtekommenhet og service overfor media i 2014.

Norges internasjonale forpliktelser innen ressursforvaltning, havmiljø, naturtypekartlegging, forvaltningsplanarbeid med mer, krever deltakelse i forhandlingsdelegasjoner og møter, globalt, regionalt og nasjonalt. I en særstilling står arbeidet i Det internasjonale rådet for havforskning, ICES. I 2014 har Havforskningsinstituttet markert seg i pågående prosesser som det transatlantiske samarbeidet mellom EU og USA/Canada, i World Ocean Assessment, Arctic Biodiversity Assessment, og satsing på nordområdene. Revidering av avtalene mellom PINRO og VNIRO i Russland styrker samhandlingen om felles ressurser og åpner for akvakultursamarbeid.

Jag har hatt en ledende rolle i videreutviklingen av ICES sitt system for rådgivning og organiseringen av denne aktiviteten. Det er viktig at vi fortsatt har fokus på å ha ledende roller i ICES, og som en del av det har vi tatt initiativ til å utvikle en mer internasjonalt konsensusbasert havbruksrådgivning gjennom ICES. Arbeidsgruppe for akvakultur ble opprettet i 2012 med en av våre som co-chair, og den har hatt årlige møter. Vår havbrukskompetanse blir også etterspurt av en rekke land og da spesielt koblingen mellom forskning og forvaltningsrådgivning. Havforskningsinstituttet deltar også i en rekke internasjonale forskningsorienterte organisasjoner for eksempel EFARO, EMB og EPB. Rollen som nasjonal overvåker og forvaltningsrådgiver er finansiert gjennom direkte bevilgninger over statsbudsjettet. Forskningen finansieres i stor grad gjennom åpne konkurransearenaer der bredt samarbeid med nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer står sentralt.

Økonomisk har 2014 vært et utfordrende år. Instituttets generelle ressursituasjon er svært anstrengt pga. den økte oppgavemengden vi er pålagt og de reinvesteringsbehov som foreligger. I slike perioder med svært høy aktivitet, er ettårige budsjetter en begrensning.

Det er likevel arbeidet aktivt med effektivisering av arbeidsprosesser som har gitt grunnlag for å redusere bemanningen. Årsverksforbruket er redusert med 3,2 årsverk i forhold til 2013. Fra en trend med vekst i antall ansatte er trenden snudd. Totalt var vi 13,2 årsverk færre ved utgangen av året enn

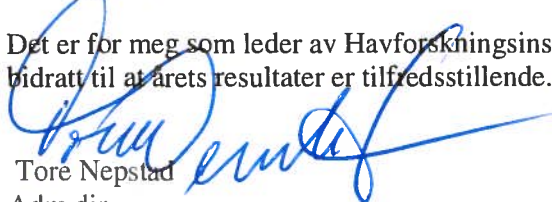
ved inngangen. Utviklingstiltak og investeringer er forskjøvet i tid. Kun ca. 1 % av totalbudsjettet har vært nytt til investeringer mens det er behov for 100 mill.kr (10 %) i materielle ressurser for å sikre funksjonell drift over tid. Det er et økende gap mellom de ressurser som stilles til rådighet og økende krav og forventninger. Som ett av flere tiltak for å øke handlefriheten framover har vi besluttet å nedlegge feltstasjonen Parisvatnet i Øygarden og funksjonen er overført til forskningsstasjonen i Austevoll. Forskningsfartøyene har svært stor utnyttelsesgrad. Grunnet aldersslitasje vil enkelte av fartøyene ha redusert kapasitet framover, noe Riksrevisjonen også har påpekt. Innsatsen er dimensjonert ut fra de utfordringer og den risiko hver av de tre delmålene representerer. De faglige oppgaver er også i 2014 vurdert opp mot ressurstilgang og -beholdning i form av kompetanse og forskningsfasiliteter på sjø og land. Drift og utnyttelse av fartøyer, stasjoner og forskningsinfrastruktur for øvrig har vært god, og bidrar i stor grad til at instituttet kan oppfylle sitt formål.

Instituttet har gjennom året hatt ansvar for å prosjektere og bygge forskningsfartøyet "Kronprins Haakon" og erstatning for "Dr. F. Nansen". Nytt isgående forskningsfartøy vil, når det kommer i drift i 2017, gi et løft til forskningen i polarområdene. Ny "Dr. F. Nansen" vil være en forsterket plattform for instituttets faglige utviklingssamarbeid på oppdrag fra Norad.

De viktigste milepælene i oppfølgingen av Oxford-evalueringen ble ferdigstilt i 2014. Som følge av overgang fra faglige åremålsstillinger til faste lederstillinger ble 13 faggruppe- og programlederstillinger utlyst og besatt i 2014. Gjennom lederutvikling i regi av Administrativt Forskningsfond (AFF) styrkes og utvikles en felles ledelsesplattform. I tillegg ble utviklingstiltak satt i gang for å oppnå en mer målrettet kompetanseutvikling.

I 2012 ble instituttets regnskap tilrettelagt for statens standard kontoplan. I 2014 har instituttet tilrettelagt regnskaps- og økonomisystemene for periodisert regnskap etter statens regnskapsstandarder (SRS). Virksomheten skal for 2014 revideres på grunnlag av SRS. I tillegg til ordinært statlig kontantregnskap og virksomhetsregnskap etter SRS, benyttes også et programregnskap basert på kalkulatoriske størrelser og ressursbruk i FoU programmene. System og rutiner for prosjektgjennomføring er gjennomgått og forbedret. Det arbeides nå aktivt med opplæring av prosjektledere i de nye rutinene. I sum mener jeg dette er tiltak som vil bedre instituttets styringsdyktighet fremover.

Det er for meg som leder av Havforskningsinstituttet en glede å konstatere at medarbeiderne har bidratt til at årets resultater er tilfredsstillende.

Tore Nepstad
Adm dir

2. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

2.1 Havforskningsinstituttet

Organisasjonsform

Nærings- og fiskeridepartementets (NFDs) hovedinstruks for Havforskningsinstituttet av 24. juni 2014 slår fast at Havforskningsinstituttet er et ordinært forvaltningsorgan.

Samfunnsoppdrag

Havforskningsinstituttets samfunnsoppdrag er å utvikle det vitenskapelige grunnlaget for bærekraftig forvaltning av ressursene og miljøet i de marine økosystemene.

Formål og uavhengighet

Hovedinstruksen angir at Havforskningsinstituttet skal:

- utforske havets og kystens miljø og biologi
- tjene som rådgiver for Nærings- og fiskeridepartementet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, andre myndigheter, fiskeri- og akvakulturnæringene og annen næringsvirksomhet i spørsmål som angår forvaltning av havets og kystens biologiske ressurser og miljø
- gjøre data og forskningsresultater kjent og tilgjengelig for forvaltning, næring og samfunn.

Forskningen har et forvaltningsrettet formål, og skal også sikre grunnleggende kunnskapsoppbygging på områder av betydning for framtidig forvaltning. Instituttet har en fri og uavhengig rolle i alle faglige spørsmål. Verdien integritet, skaperglede, samspill og respekt står sentralt i alt arbeid.

For å nå våre mål kreves samarbeid med andre kompetansemiljøer i inn- og utland. Rollen som nasjonal overvåker og forvaltningsrådgiver finansieres gjennom direkte bevilgninger over statsbudsjettet. Finansiering av forskning som skal sikre kunnskapsoppbygging på områder av betydning for fremtidig forvaltning, skjer i stor grad gjennom åpne konkurransearenaer. Instituttet har et bevisst forhold til at den eksternt finansierte forskningen spiller opp mot instituttets formål.

Havforskningsinstituttets bevilgninger skal nyttes til flerårige oppgaver av repeterende art:

- Utvikling av vitenskapelige råd som grunnlag for kvoteråd for marint ressursuttak, herunder deltakelse i Det internasjonale rådet for havforskning (ICES) arbeid og i fiskeriforhandlinger.
- Utvikling av vitenskapelig råd til akvakulturforvaltningen, på feltene miljø, fiskevelferd og enkelte områder på fiskehelse.
- Utvikling av vitenskapelig råd for forvaltning av kyst- og fjordsystemer.
- Overvåke marine ressurser og miljøet i havet, langs kysten og i fjordsystemene.
- Samle, forvalte og gjøre tilgjengelig alle nasjonale marine data.
- Utvikle og drive en nasjonal marin biobank.
- Delta i utvikling av effektive, forskningsbaserte forvaltningssystemer i andre land.
- Utføre marin forskning og videreutvikle det vitenskapelige grunnlaget for instituttets råd.

- Ivareta en beredskapsrolle ved akutte hendelser, som oljeutslipp og algeoppblomstring, og bistå i genetisk sporing i urapportert rømt fisk fra havbruksanlegg.
- Utvikle teknologi for bærekraftig, miljøvennlig høsting
- Formidle forskningsresultat og råd til forvaltning, næring og samfunn

2.2 Organisasjonsstruktur og lokalisering

Instituttet ledes av administrerende direktør Tore Nepstad som støttes av 5 avdelingsdirektører og 7 forskningsdirektører. Ved utgangen av 2014 hadde instituttet 753 ansatte og leverte 722,6 årsverk. Instituttet hadde en omsetning på vel 1,1 milliarder kroner og eiendeler for 854 mill. kroner hvorav 574 mill.kr relaterer seg til fartøyene og 202 mill.kr til bygging av nye fartøy.

Havforskningsinstituttet har organisert virksomheten i en matrisemodell for å utnytte ressursene på tvers av fagområdene til beste for en helhetlig økosystembasert rådgivning. FoU-programmer operasjonaliserer mål og leverer resultater gjennom prosjekter som henter ressurser i 18 forskningsgrupper og i 5 avdelinger.

Hovedkontoret til Havforskningsinstituttet ligger i Bergen, men vår nasjonale rolle innebærer at vi har avdeling i Tromsø og forskningsstasjoner i Arendal (Flødevigen), Austevoll og Masfjorden (Matre). Vi har mindre feltstasjoner i Rosendal i Hardanger, Holmfjord i Porsanger og Parisvatnet i Øygarden (besluttet nedlagt i 2014) og kontor i Longyearbyen og i Oslo.

Fiskerifaglig senter for utviklingssamarbeid (CDCF) er organisert under Havforskningsinstituttet, men rapporterer til NORAD. Marbank, den nasjonale marine biobanken, ble en del av Havforskningsinstituttet i 2012 og er lokalisert til vår avdeling i Tromsø.

Instituttets rederi drifter og bemanner seks forskningsfartøy, har ansvar for innleide kommersielle fartøy til vitenskapelige undersøkelser, og for prosjektering og bygging av de to nye statlige forskningsfartøyene "Kronprins Haakon" og "Dr. Fridtjof Nansen". Rederiet drifter sambruk av fartøy og utstyr med Universitetet i Bergen og leder den nasjonale toktkomiteen for sambruk av alle offentlige forskningsfartøy.

2.3 Utvalgte hovedtall

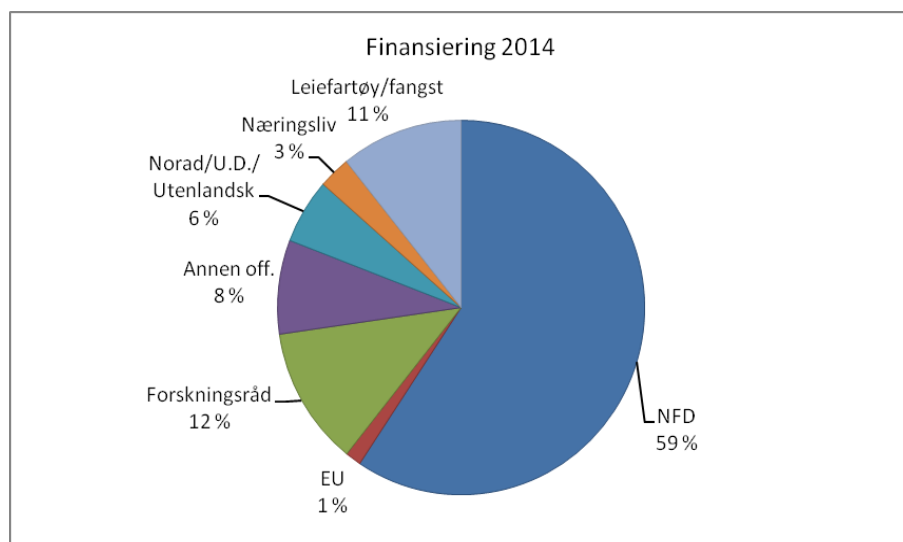
Vel 30 % av årsverkene utføres av vitenskapelig tilsatte. Virksomhetens egenart krever en betydelig innsats fra teknikere og sjøfolk for å ivareta den nasjonale overvåking av våre kyst- og havområder og forvalte data.

Nøkkeltall årsregnskapet	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014*
Gjennomsnittlig antall årsverk	657,7	670,9	699,5	725,8	722,6
Samlet tildeling post 01-99	775 020	835 420	918 711	1 005 670	1 024 609
Utnyttelsesgrad post 01-99**	110 %	106 %	102 %	105 %	108 %
Herav nytt isgående fartøy, post 45			6 000	68 735	36 151
Sum driftskostnader	841 426	871 806	933 014	1049 581	1 075 841
Lønn og sosiale kostnader	384 441	399 542	433 554	463 189	568 454
Lønnsandel av drift, %	46 %	46 %	46 %	44 %	53 %
Lønnskostnader per årsverk	585	596	620	639	787

* Periodisert regnskap innført i 2014

** Post 21 spesielle driftsutgifter forskningsprosjekter fra andre enn NFD dekkes inn ved tilsvarende inntekter. Det er naturlig å benytte 100 % av bevilgningen grunnet andre oppdragsgivere enn NFD.

*** Det er ikke tatt høyde for belastningsfullmakten for FF nye Dr. F. Nansen i beløpene (kr 100 mill.).

Av et totalbudsjett på 1101,6 mill.kr var om lag 59 % av instituttets ordinære aktivitet (fratrasket bygging av nye fartøy) direkte finansiert over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett.

Infrastruktur på sjø og land har hatt høy aktivitet i 2014. Det er en kontinuerlig utfordring å vedlikeholde og oppdatere fartøyer, stasjoner og vitenskapelig utstyr og instrumenter. Stasjonene hadde en utnyttelsesgrad på 61,4 % som er en nedgang fra 2013 årets 74,3 %. Fartøyene var på tokt 1468 fartøydøgn, derav 253 for UiB. I tillegg kom 527 døgn med innleide fiskerfartøy. Toktaktiviteten viser en nedadgående trend, delvis fordi 300 døgn måtte nyttes til vedlikehold for å holde forskningsflåten operativ, men også fordi det er dyrere å bemanne toktene.

Utvalgte mengdetall

	2010	2011	2012	2013	2014
FoU-kapasitet, timer og % utnyttelse			682575 (62 %)	716100 (61 %)	716675 (61 %)
Fartøysdøgn egne fartøy ¹⁾	1434	1434	1420	1344	1215
Innleide fiskefartøy, korttidskontrakter	356	560	618	542	527
Persontoktdøgn, egne og leide fartøy	9381	9475	9725	9904	8853
Stasjoner/lab. % utnyttelsesgrad				74,25	61,41
Vitenskapelige publikasjoner, Cristin	143	194	258	257	335
Derav internasjonal sampublisering				155	

¹⁾Seilingsdøgn fratrukket UiBs andel

3. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Havforskningsinstituttets prioriteringer og resultater rapporteres i samsvar med instituttets målstruktur. På operasjonelt nivå er alt forskningsfaglig arbeid organisert i programmer som leverer resultater gjennom sin prosjektportefølje. Programlederne rapporterer til programdirektørene for henholdsvis:

- Havøkologi
- Akvakultur og Kystøkologi.

MÅLSTRUKTUR			
Havforskningsinstituttet skal være en ledende leverandør av kunnskap og råd for bærekraftig forvaltning av ressursene og miljøet i de marine økosystemene			
Delmål 1 DATA		Delmål 2 FORSKNING	Delmål 3 RÅD
Kartlegging	Datalagring, forvaltning og tilgjengelig-gjøring	Kunnskap som grunnlag for råd innen havbruk	Levere råd til forvaltningen basert på beste vitenskapelige kunnskap
Overvåking		Utvikle metoder for måling, bestandsvurdering og forvaltningsrådgivning	Delta i nasjonale og internasjonale fóra som omhandler forvaltning av fiskeri, havbruk og marint miljø
Studier, eksperiment prosess, modellering		Utvikle ny relevant kunnskap om de marine økosystemene	
<p align="center">Mål for tverrgående virkemidler for måloppnåelse</p> <p align="center">Effektiv ressursbruk, inkl. god utnyttelse av forskningsfartøy og annen infrastruktur</p> <p align="center">God og tilpasset formidling av forskningsresultater</p> <p align="center">Målrettet kompetanseforvaltning</p>			

FoU-prosjektene er klassifisert i henhold til målstrukturen. Innsatsen fordeler seg med 50 % til delmål Data, 33 % til Forskning og 18 % til Rådgivning. Se nærmere omtale under kap.3.2.2. Begrepsdefinisjon er i vedleggets tabell 1.

Samfunnsnytte

En bærekraftig forvaltning baserer seg på den best tilgjengelige vitenskap. Derfor er Havforskningsinstituttets overvåking og forskning på havets og kysten ressurser og miljø til stor nytte for samfunnet. Eksportverdien av norsk sjømat nådde 68,8 milliarder i 2014. Norsk sjømat har et godt omdømme i det internasjonale markedet, blant annet fordi vi kan dokumentere at fisken lever i rene hav og at det ikke høstes av truede arter. Kunnskap og data som er opparbeidet gjennom mange tiår øker forståelsen for trender i utviklingen, noe som

igjen gir grunnlag for langsiktighet i rådgivingen. Det gir igjen grunnlag for investering, utvikling og verdiskaping både i sjømatnæringen og andre relevante næringer. Kunnskap om havets miljø og ressurser har også stor verdi i et geopolitisk perspektiv, i klimaspørsmål og i kulturspørsmål. Samfunnets nytte av Havforskningsinstituttets virksomhet kommer ut i pluss på økologisk og økonomisk.

3.1 a Oppnådde resultater, faglige delmål

3.1.1. Samle, forvalte og tilgjengeliggjøre data om marine økosystemer

Havforskningsinstituttet har hovedansvar for å samle, forvalte og gjøre tilgjengelig alle nasjonale marine data. Instituttet skal sørge for nødvendig kartlegging og overvåking av marine ressurser og marint miljø på havet og langs kysten som grunnlag for forskning og rådgiving. Overvåkingen er i stor grad gjennomført på grunnlag av internasjonale forpliktelser, lovverk for fiskeri- og havbruksforvaltning, forvaltningsplanarbeidet, vannforskriften med mer. Et arbeidsutvalg ved instituttet har levert en rapport som definerer arbeidsområder og prosesser for å sikre gode prioriteringer som grunnlag for en overordnet strategi for overvåking.

Ressurser og miljø

Endringer i klimaet over lang tid har ført til mindre is i nord og til store endringer i utbredelsen av de kommersielt viktigste bestandene. Dette har ført til at området som overvåkes for å følge utviklingen i fiskebestandene har økt med et areal som tilsvarer Nordsjøen sør for 62°N. Til tross for utfordringer knyttet til overvåking i alle norske havområder, spesielt i nord som følge av bestandenes økte geografisk utbredelse, har Havforskningsinstituttet i 2014 sikret kartlegging og overvåking av alle de viktigste kommersielle fiskebestandene i tråd med nasjonale og internasjonale krav.

Mengden pelagiske fisk i Norskehavet er noenlunde konstant, men mens sildebestanden går nedover, øker makrell og kolmulebestanden. I Nordsjøen har man registret god rekruttering av både tobis og øyepål, noe som vil slå positivt ut på fiske i 2015. I Barentshavet har både torsk og hyse passert toppen, men man forventer at torsken vil stabilisere seg på et fortsatt relativt høyt nivå. Totalt sett overvåker Havforskningsinstituttet nå 60 ulike bestander (oppsummert i den årlige Havforskningsrapporten). Instituttet har videreført arbeidet med økosystembasert beregning og rådgiving med vekt på å anslå fødegrunnet for de viktigste kommersielle bestandene. Instituttet ønsker å fremme den gode og positive dialogen med fiskernes organisasjoner når det gjelder overvåking og praktisk samarbeid.

Havforskningsinstituttet har fortsatt registreringene av de innvaderende artene snøkrabbe og kongekrabbe i Barentshavet og Stillehavsøsters på Sørlandet. Snøkrabben er fremdeles hovedsakelig i russisk sone i Barentshavet, men vi følger utviklingen nøye. Tarebestanden, som årlig overvåkes fra Rogaland til Trøndelag, er i hovedsak i god forfatning. Enkelte steder langs kysten er tarevegetasjonen delvis redusert som følge av beiting av kråkeboller.

Overvåkingen av klima foregår ved observasjoner på faste posisjoner langs kysten og til havs. Instituttet rår i dag over noen av de lengste tidsseriene av klimadata i verden. Resultatene fra 2014 viser at temperaturene i alle norske havområder fortsatt ligger over langtidsmidlet, mens det er variasjoner i forhold til 2013. Overvåkingen av radioaktivitet i

norske farvann fortsetter i samarbeid med Statens strålevern. I 2014 var Norskehavet hovedområde for miljøundersøkelser, dvs. forurensing fra radioaktivitet, petroleumsindustri og organiske miljøgifter. Det er ingen urovekkende resultater fra miljøundersøkelsene i Norskehavet. Våre forskere samarbeidet med kolleger fra andre norske institusjoner på en oppdatering av Forvaltningsplan Barentshavet.

Norsk Marint Datasenter (NMD) har ansvaret for forvaltning av forskningsdata ved instituttet. NMD leder det nasjonale infrastrukturprosjektet Norwegian Marine Data Centre (NMDC), der vi sammen med 15 partnere arbeider for å gi sømløs tilgang til norske marine data. Alle de 16 partnere har identifisert ett datasett og gjort dette tilgjengelig i 2014 på en enkel måte med tilhørende metadata. Det er videre utarbeidet en detaljert datasettliste for hver partner med planlagt dato i 2015 for tilgjengeliggjøring. Presentasjon av infrastrukturen via internett er startet opp på <http://www.nmdc.no>. I sin endelige form vil verktøyet gi mer effektiv tilgang på marine forskningsdata fra partnerne og dermed styrke grunnlaget for forskning og vekst i marinrelaterte næringer.

MAREANO har i 2014 samlet inn data fra midtnorsk sokkel, utenfor Finnmarkkysten og Barentshavet sørøst. MAREANO har i 2014 levert resultatdata til nasjonal og internasjonal forvaltning (OSPAR, ICES), ytterligere klargjort for overføring av data til internasjonale dataportaler (EUs EMODNET), og det er lagt ut biologisk metadatabase for innsamlingsårene 2006-2011. Det er registrert 2200 ulike dyregrupper og arter. Produksjonsmodelleringer i 2014 tyder på at havbunnenes biologiske produksjon avtar mot nord og med økende dyp, og at sedimentfauna fanget med grabb har høyere produksjon enn "synlig" fauna som lever på toppen av sedimentene eller på fjell og stein. Produksjonen varierer fra landskapstype til landskapstype.

Marbank er den nasjonale marine biobanken som samler inn, katalogiserer og lagrer marine organismer. I 2014 har Marbank utvidet og vedlikeholdt samlingen av prøver, videreutviklet det nasjonale nettverket av marine biobanker, samt deltatt i forskningsprosjekter med sikte på å avdekke spesielle egenskaper i prøvematerialet. Innen formidling oppnådde Marbank i 2014 å få et stort oppslag på CNN.

Havbruk og miljø

Havbruksnæringen er i vekst og mer systematisk oppbygging av overvåkningsprogrammer også på dette området har vært i fokus i 2014. Risikovurderinger for flere av påvirknings-effektene fra havbruk gjøres nå årlig og ble siste gang gjort i januar 2014. Antallet høringer og omfanget av disse har økt i 2014. Eksempler på dette er miljøeffekter av mineralnæringsutbygging og for siste del av 2014, arbeidet med innspill til stortingsmeldingen "Vekst i havbruksnæringen".

Havforskningsinstituttet leder overvåkingen av lakselus på vill laksefisk. Overvåkingen i 2014 viser at mesteparten av den ville laksesmolten har kommet seg ut av fjordene uten for høye lusebelastninger. Dette indikerer at de synkroniserte våravlusningene har holdt infeksjonspresset lavt under smoltutvandringen. Sent utvandrende laksesmolt fra nord i Hordaland, Romsdal og Namsen var noe mer utsatt. Til tross for bekjempelsesregimene mot lakselus som er gjennomført i 2014, og som har forbedret situasjonen under smoltutvandringen, er infeksjonspresset svært høyt på beitende sjøørret langs store deler av norskekysten utover sommeren. Vi har aldri tidligere sett så høye infeksjonsnivå over så store

områder. Økt resistens hos lakselus mot flere av de vanlige avlusningsstoffene gjør situasjonen alvorlig.

Det ventes at dette har betydelig negativ effekt på sjørret over store geografiske områder. Bruk av både hydrodynamiske modeller, anleggsdata fra Mattilsynet, Fiskeridirektoratet og biologiske data bidrar til en ny overvåkningsmodell for lakselus.

Havforskningsinstituttet har fått ansvaret for å lede overvåkingsprogrammet for rømt fisk på oppdrag av Fiskeridirektoratet og har økt innsatsen i elvene i 2014. I samarbeid med NINA, Rådgivende Biologer, UNI Miljø og Veterinærinstituttet er det samlet inn data fra over 100 elver. Rapport for 2014 vil foreligge i april 2015.

Havforskningsinstituttet har arbeidet med utvikling av nye systemer for datafangst relatert til dyrevelferd og miljøfaktorer i oppdrett.

Overvåkingen er utvidet til å omfatte mulige sammenhenger mellom sykdom hos vill og oppdrettet fisk, krepsdyr og skjell, og vurdere dette i en økologisk sammenheng. Instituttet samarbeider nært bl.a. med Veterinærinstituttet og Universitetet i Bergen på disse områdene. I 2014 har vi bl.a. undersøkt laks, rensefisk og østers for forekomst av patogener. Overvåkingsresultater fra vill laksefisk viser at virus-smittet rømt laks representerer en reell smittefare for vill laksefisk i elvene. Undersøkelser av leppefisk viser funn av andre arter av gjellepatogener og costia enn dem man finner i laks, mens det ikke er funnet amøber (*P. perurans*). Det er også vist forekomst av den hissige varianten av østers herpesvirus i norske skjell etter et omfattende sykdomsutbrudd.

3.1.2 Levere internasjonalt ledende forskning

Det er et mål at Havforskningsinstituttets forskning holder høy vitenskapelig kvalitet og er internasjonalt ledende innenfor instituttets kjerneområder. Dette måles gjennom antall vitenskapelige publikasjoner i anerkjente publikasjonskanaler. Havforskningsinstituttets bidrag til artikler i tidsskrifter med referee-ordning og bøker på anerkjente forlag er noe høyere enn i 2013. De fleste publikasjoner er i samarbeid med nasjonale og internasjonale partnere. Liste over samarbeidsavtaler på instituttnivå er lagt i vedlegg. På flere områder arbeider Havforskningsinstituttet langsiktig med metodeutvikling hvor publisering tar litt lengre tid. Instituttet er internasjonalt ledende innen utvikling av metodikk innen akustikk og redskapsutvikling, aktiviteter som ikke umiddelbart vises i publisering.

Ressurser og miljø

Havforskningsinstituttet er vertskap for et Senter for Forskningsdrevet Innovasjon (SFI) som har som hovedmål å utvikle teknologi for bærekraftige trål- og notfiskerier, med kortnavnet CRISP. Nofima, universitetene i Tromsø og Bergen, teknologibedriftene Kongsberg Maritime, Egersund Group, Scantrol Deep Vision og fiskeriselskapet Nergård Havfiske er samarbeidspartnere. I 2014 er det gjort store framskritt i å utvikle teknikker for skånsom bunntåling, sonar for mer presis mengdeanslag av stimer, og teknologi for å identifisere art og størrelse på organismer som passerer gjennom en trål. Senteret skal midtveisevalueres i 2015 av et internasjonalt panel.

I 2014 ble Hjortsenteret for marin økosystemdynamikk etablert. Målet er langsiktig forskning for å forstå dynamikken i havet, og hvordan økosystemene fungerer med utgangspunkt i klimapåvirkning og muligheter for økt matproduksjon.

Havforskningsinstituttet gjennomfører omfattende studier for å få mer kunnskap om klimaendringer og hvordan disse kan endre marine økosystemer. Klimaforskningen skjer i et omfattende internasjonalt og nasjonalt samarbeid, bl.a. gjennom Bjerknessenteret for klimaforskning i Bergen (med fokus på modellering), i Framsenteret for klima- og miljøforskning i Tromsø, og deltagelse i internasjonale symposier og organisasjoner. Havforskningsinstituttet har fortsatt sine studier av havforsuring gjennom sin lederrolle i Framsenterets flaggskip for havforsuring og ved forskningsstasjonene i Austevoll og Matre. Torske- og sildelarver, samt krill, viser ikke tegn til effekter på vekst, reproduksjon, svømmeadferd eller overlevelse ved konsentrasjoner av CO² som kan forventes i dette århundre. Imidlertid viser forsøk på hummer betydelige misdannelser ved surere vann. I Framsenteret leder også instituttet flaggskipet for fjord og kyst og deltar i to andre flaggskip.

Havforskningsinstituttet studerer de årlige endringer i plankton- og fiskefordeling ved hjelp oseanografisk snitt og regionale økosystemtokt. Instituttet har i 2014 også begynt å kartlegge forekomsten av mikroplast i våre havområder. Havforskningsinstituttet sitter i førersetet for regional havmodellering sammen med Meteorologisk Institutt og Marin klimanedskalering i Bjerknessenteret. Dette er et viktig supplement til den feltbaserte regionale havovervåkingen av det fysiske miljø.

Havforskningsinstituttet har i 2014 bidratt i arbeidet med å kartlegge naturtyper under det nasjonale programmet for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold. Instituttet har også studert effekten av ulike forvaltningstiltak for bevaring av biologisk mangfold, bl.a. forvaltning av tobis og regulering av fisket på kysttorsk. Instituttet bidrar i arbeidet med å gjennomføre vannforskriften, både gjennom overvåking og utvikling av forvaltningsverktøy. Instituttet har gjennomført studier som dokumenterer at bevaringsområdene for hummer langs kysten av Skagerrak fungerer godt. Torskebestandene øker også i disse bevaringsområdene.

Havforskningsinstituttet ønsker å utvikle nye og mer kostnadseffektive metoder for å overvåke selbestandene. Resultatene fra et større metodeprosjekt som har tatt i bruk droner (ubemannede fly) til overvåking er lovende.

Samarbeidet med det russiske havforskningsinstituttet PINRO i Murmansk er i stadig utvikling. Der er samarbeid innenfor alle fagområder innen marin forskningen i Barentshavet, fra klima til sjøpattedyr. Spesielt kan nevnes samarbeidet innen økosystemforskning og felles tokt på høsten, og arbeidet med analyse av mageprøver fra fisk. En revidert samarbeidsavtale med PINRO fra 2014 åpner for forskningssamarbeid også innenfor akvakultur. Dette kan gi en lengre tidshorison på prognoser for langsiktig utbytte av de biologiske ressursene i Barentshavet. Det er også et samarbeid i Norskehavet med EU, men mest med Island og Færøyene.

Havforskningsinstituttet har beholdt sin sterke gjennomslagskraft ved overgangen til EUs nye syvårige rammeprogram Horison 2020 med suksessrate 55,5 % av alle innsendte prosjekter som om lag samme nivå som forrige rammeprogram FP7.

Havbruk og miljø

Havforskningsinstituttet har siden 2011 utarbeidet en risikovurdering av norsk fiskeoppdrett. I 2014 ble metoden, og et utvalg av de siste års resultater, publisert i en internasjonal journal med fagfellebedømming.

Havforskningsinstituttet har opprettholdt en høy forskningsaktivitet innen effekter av lakselus på villfisk og på rømt fisk og genetisk påvirkning. Havforskningsinstituttet har tatt et nytt steg i forhold til å beregne regionalt smittepress fra lakselus på villfisk ved bruk av numeriske beregningsmodeller som tar hensyn til bl.a. strøm og temperaturforhold. Resultatene er nå videre verifisert i større skala og sammenholdt med observasjoner. Disse resultatene er unike også i internasjonal målestokk og på vei til å kunne brukes som en del av et forvaltningsverktøy for havbruk.

Instituttet er med i satsningen Sea Lice Research Centre (SFI) ledet av Universitet i Bergen. Senteret har nå gått i 3 år og er akkurat ferdig med selvevaluering. Det er en betydelig økning av vitenskapelige artikler i 2014 og så langt er det registrert totalt 5 patenter. Samarbeidet mellom forskere og industrien utvikler seg bra.

Instituttet har tatt i bruk et skjema for velferdsvurdering av oppdrettslaks kalt SWIM (Salmon Welfare Index Model). Det er spesielt egnet til å dokumentere effekter på fiskevelferd fra ny teknologi. Ved hjelp av skjemaet er det bl.a. dokumentert at oppdrettslaks takler snorkelmerder godt, og at denne merdteknologien reduserte lusepåslaget med 95-100 % i forsøk.

Etter flere år med eksperimentelle forsøk, ble det i 2014 publisert en egen modell som oppsummerer hva oppdrettsfisken gjør når den rømmer og om den overlever. Undersøkelse av genetisk stabilitet hos laks i 20 elver viste at års-prosent og midlere fangststørrelse er viktige forklaringsfaktorer for målt genetisk påvirkning. De minste bestandene ser ut til å være mest sårbare for innblanding av rømt laks. Havforskningsinstituttet deltar i flere nasjonale og internasjonale prosjekter, i tillegg til egen forskning, for å undersøke de biologiske konsekvensene av innkryssing av rømt oppdrettslaks i ville bestander.

I 2014 har Havforskningsinstituttet økt kunnskapen om risikoområder og regional påvirkning gjennom bruk av markørfettsyrer i sedimentet for å spore avfall fra anlegg. Videre har vi nå bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere spredning av næringssalter og fine partikler fra anlegg, og vi har påbegynt arbeidet med å undersøke effekter av store anlegg i grunne og dynamiske kystmiljø. Påvirkning av organiske partikler fra oppdrett på sensitive organismer som svamp og koraller er dokumentert.

Det er skaffet ny kunnskap om effekter av lusemidler på andre arter i nærheten av oppdrettsanlegg. Det er vist at noen stoffer kan ha effekt ved lave konsentrasjoner. Arbeidet med vaksine og grunnleggende lakselusbiologi er videreført i 2014. Nye grunnleggende metoder er utviklet for å studere immunsystemet i laks ved virale infeksjoner, til bruk i sykdomsforskning og vaksineutvikling. Det er fortsatt fokus på patogener i villfisk og deres økologiske rolle og livssyklus.

3.1.3 Forskningsbaserte råd og tjenester

Havforskningsinstituttet skal levere råd til forvaltningen basert på den beste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap. Forvaltningsrådene utvikles hovedsakelig gjennom samarbeid i internasjonale fora. Instituttet arbeider kontinuerlig med å forbedre rutiner for kvalitetssikring av råd til forvaltningen og for tydelig å kommunisere usikkerhet knyttet til rådene.

Ressurser og miljø

Instituttet overvåker og gir råd om nærmere 60 fiskebestander og sjøpattedyr. Selve rådgivingen utarbeides i stor grad i regi av Det internasjonale råd for havforskning (ICES) på bakgrunn av nasjonalt innsamlede data og arbeidsdokumenter. Havforskningsinstituttet har deltatt i vel 60 arbeids- og ekspertgrupper i ICES i 2014. Havforskningsinstituttet legger stor vekt på samarbeidet innen ICES, og jobber kontinuerlig med å forbedre prosesser og få nye ideer implementert raskere.

Metodikken for å beregne usikkerhet og for å redusere usikkerheten i bestandsvurderinger av de kommersielle fiskeriene har vært i fokus nasjonalt og internasjonalt. Slik usikkerhet skyldes at en rekke forskjellige datakilder brukes som inngangsdata for bestandsvurdering. Instituttet startet i 2014 et treårig kompetanse- og fagutviklingsprosjekt for å estimere usikkerheten i bestandsberegninger og analysere bidragene fra forskjellige komponenter, som overvåkningstokt, fiskeridata og modellering som inngår i bestandsanslagene.

Havforskningsinstituttet har i 2014 bidratt betydelig til forbedret makrellforvaltning gjennom ICES. Bestandsestimering av makrell ble metoderevidert i 2014 i regi av ICES. Et av de viktige elementene i bestandsestimering er nå det internasjonale makrell-økosystemtoktet i Norskehavet og tilstøtende havområder om sommeren. Siden 2007 har toktet benyttet pelagisk tråling i overflaten for kvantitativt å estimere bestandens størrelse, utbredelse og tetthet. Dette tråltoktet bruker standardisert tråling som metode. Denne metoden har vært utviklet ved og ledet av Havforskningsinstituttet. Dette har bidratt til at ICES etter benchmarkmøtet/revisjonstesting økte bestandstørrelsen. I tillegg arbeides det med å få merkedataene fra Havforskningsinstituttet med i bestandsestimering av makrell.

Kysttorsken kan deles opp i mange lokale bestander. Totalmengden av kysttorsk nord for 62°N har vært på om lag samme lave nivå siden 2003. Det foreligger en gjenoppbyggingsplan for den nordlige kysttorsken. Også sør for 62°N er det lite kysttorsk, særlig i de østre deler av Skagerrak. Instituttet er i dialog med Fiskeridirektoratet om det nå er aktuelt med nye forvaltningstiltak for å styrke den sørlige kysttorsken.

Havforskningsinstituttet har i 2014 levert faglige råd til bilaterale kvoteforhandlinger med EU og Russland, til forhandlinger i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner og til kyststatsforhandlinger om norsk vårgytende sild, makrell og kolmule. Instituttet er fornøyd med at NFD stort sett legger våre råd uendret til grunn for sine internasjonale forhandlinger, og at man for rene norske arter følger våre råd. Videre er det levert forvaltningsråd og utredninger til internasjonale organisasjoner som Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i Det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR), Arktisk råd, FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og til prosesser under FNs generalforsamling.

Tabell 2 i vedlegg viser oversikt over Havforskningsinstituttets deltakelse i ulike havmiljø- og fiskerifora på globalt, bilateralt, nasjonalt og regionalt nivå.

En utførlig redegjørelse om bestandsutregning, rådgiving, tilstandsrapporter og langsiktige forvaltningsplaner for de viktigste bestandene som Norge deler med andre land finnes i Meld. St. 26 (2013–2014) *Fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2014 og fisket etter avtalane i 2012 og 2013*.

Havforskningsinstituttet er en viktig rådgiver nasjonalt og internasjonalt i spørsmål om miljø i hav og kystzone. Internasjonalt bidrar instituttet i en rekke miljøfora, som Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), Konvensjonen om handel med truede arter (CITES), Arktisk råd og Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i Det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR). Nasjonalt har Havforskningsinstituttet i 2014 bidratt betydelig i utarbeiding av underlagsmateriale for oppdatering av forvaltningsplanene for norske havområder.

Ved Senter for fiskerifaglig utviklingssamarbeid (CDCF) arbeider Havforskningsinstituttet med å utvikle effektive, forskningsbaserte forvaltningssystemer i andre land, på oppdrag fra Utenriksdepartementet og Norad. Våre CDCF-partnere er Norad, FAO, Fiskeridirektoratet, NIFES, Mattilsynet og Veterinærinstituttet. Hovedprosjektet er drift av forskningsfartøyet Dr. Fridtjof Nansen med tilhørende forskning, rådgivning og opplæring. I 2014 hadde senteret bilaterale samarbeidsprosjekter i 14 land i Afrika, Asia og Latin-Amerika, innen områdene fiskeri, akvakultur og marint miljø. Utvikling av en ny programfase i Nansen-programmet gjennomføres i samarbeid med FAO, og vi har bidratt til utviklingen av det nye programmet "Fisk for utvikling". Fagsenterets aktiviteter rapporteres separat til Norad og UD.

I høringsuttalelser har Havforskningsinstituttet advart mot bruk av fjorder som deponi for gruveavfall, basert på at vi i dag har kunnskap om hvordan deponering påvirker miljøet og ressursgrunnlaget i fjordområdene og kystøkosystemet.

Havforskningsinstituttet skal levere råd til forvaltningen basert på den beste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap. Forvaltningsrådene utvikles hovedsakelig gjennom samarbeid i internasjonale fora. Instituttet arbeider kontinuerlig med å forbedre rutiner for kvalitetssikring av råd til forvaltningen og for tydelig å kommunisere usikkerhet knyttet til rådene.

Havbruk og miljø

Den årlige risikovurderingen av norsk fiskeoppdrett sammenfatter kunnskapsstatus på en rekke områder knyttet til miljøvirkninger av havbruk, som risiko for smittespredning fra havbruk, aspekter knyttet til fiskevelferd i oppdrett og ulike risikofaktorer ved bruk av vill rensefisk mot lakselus i oppdrett. Rapporten for 2014 kommer i april 2015.

Havforskningsinstituttet har bidratt med faglige råd og svar på høringer hovedsakelig til NFD, Mattilsynet og Fiskeridirektoratet. I 2014 har det vært stort fokus på lakselus som har vist en negativ utvikling i etterkant av laksesmoltens utvandring, bruk av legemidler til avlusning, og rømt fisk inkl. sporing av urapporterte rømminger. Mattilsynet har også etterspurt kunnskapsstatus knyttet til nye produksjonsmetoder som bruk av triploid fisk, bl.a. med tanke på fiskevelferd.

Faglige råd for miljøeffekter fra planlagte utslipp fra mineralnæringen har vært mye omtalt i 2014. Utviklingen av strømkatalog har gitt muligheter for å modellere effekter av utslipp og ta mer hensyn til både variable partikkelstørrelser i utslippene og strøm i forskjellige dyp på de planlagte utslippsområdene.

For en mer utførlig status og ulike spørsmål knyttet til havbruk, kystsonen, havet og ressursene viser vi til Havforskningsinstituttets årlige rapport "Havforskningsrapporten 2014" som nyttes bredt i samfunnet.

3.1 b Oppnådde resultater - tverrgående virkemidler

Effektiv ressursbruk, inkludert god utnyttelse av forskningsfartøy og annen infrastruktur

Instituttet tilstreber kostnadseffektiv og rasjonell drift. Havforskning er en disiplin som krever betydelige materielle ressurser i form av fartøy, feltstasjoner, laboratorier og utstyr. Den er også svært arbeidsintensiv ikke minst innen overvåking/datafangst.

3.1.4. Fartøyene

Forskningsfartøyene er viktige verktøy for forskning og overvåking av hav- og kystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og sammenhengen mellom disse. Fartøyene nyttes også til geologiske og biologiske forhold på havbunnen. Rederidriften er således en sentral del av grunnlaget for en langsiktig ressursforvaltning og en bærekraftig utvikling av fiskeri- og akvakulturnæringen. En nasjonal toktkomité ser tokt og utstyr i sammenheng, og personell fra flere institusjoner deltar på tokt.

Drift av forskningsfartøy bevilges over kapittel 926. Kapitlet får refundert spesielle driftsutgifter knyttet til fartøydrift på vegne av Universitetet i Bergen og Norad/FAO. Til korttidsleie av kommersielle fartøy har instituttet bevilgning over kap. 928 via Fiskeriforskningsavgiften. Fiskeflåten nyttes til å skaffe tilstrekkelig overvåkings-/datagrunnlag for en bærekraftig høsting og for å realisere havressurslovens formål. I 2014 var fiskeflåten innleid 527 døgn.

Bevilgning over post 45, til bygging av nytt isgående forskningsfartøy, er gitt i henhold til framdrift og er overførbar. Kontrakt om detaljprosjektering, bygging og utrustning ble inngått ultimo november 2013 med italienske Fincantieri. Det viste seg i løpet av vinteren 2014 at verftet hadde en annen forståelse av kontrakten i forhold til omfanget av detaljprosjektering som de var forutsatt å utføre. Det førte til en tilleggsavtale til kontrakten og 10 måneders forsinket planlagt levering, dvs. levering medio 2017.

Kontrakt om bygging og utrustning av "ny Dr. Fridtjof Nansen" ble inngått med spanske Astilleros Gondan i mars 2014, og den ble effektiv i juni 2014. Prosjektet følger oppsatt tidsplan og vil etter planen bli levert i august 2016.

En nærmere redegjørelse om status på det enkelte fartøy vises i vedlegg tabell 3. Der omtales forskningsfartøyene G.O. Sars (GOS), Johan Hjort (JH), Håkon Mosby (HM), G.M. Dannevig, Hans Brattström, Dr. Fridtjof Nansen og de innleide fartøyene Fangst, Helmer Hansen og Johan Ruud.

Grunnet fartøyenes alder er der et økende behov for reparasjoner og vedlikehold for å holde forskningsflåten operativ. Som tabellen under viser, ble mer enn 300 fartøydøgn brukt til dette i 2014.

Fartøyutnyttelse¹⁾

	2010	2011	2012	2013	2014
HI total toktidøgn (GOS, JH, HM, GMD, HB, FA og HH)	1086	1068	1057	991	975
UiB total toktidøgn (GOS, HM og HB)	268	248	307	247	253
Dr. Fridtjof Nansen (Tokt og transitt)	325	336	338	269	187
Total toktidøgn	1592	1584	1702	1507	1415
Total seilingsdøgn (Toktidøgn + transitt)	1702	1682	1727	1591	1468
Total (seilingsdøgn + vedlikehold)	1792	1954	1998	1747	1919
Transitt (GOS, JH, HM, GMD, HB, FA og DFN)	110	63	113	130	94
Vedlikehold (GOS, JH, HM, GMD, HB og DFN)	90	272	271	195	305
Utleie/OFEG	0	35	10	6	27

¹⁾I tillegg til fartøybruk som fremgår av tabellen kommer korttidsleie av fiskefartøy på kommersielle kontrakter – 527 døgn i 2014 mot 542 døgn i 2013.

Rederiavdelingen deltar som "Networking Activity Coordinator" og er medlem av flere arbeidsgrupper i EU-prosjektet Eurofleets 2. Rederiet representerer Havforskningsinstituttet i styringsgruppen for informasjonssenteret EurOcean og i "fartøysbyttehandelklubben" Ocean Facilities Exchange Group (OFEG). Rederiavdelingen er også medlem av European Research Vessel Operators (ERVVO) og International Research Ship Operators (IRSO) som er nettverk for forskningsfartøyoperatører hhv i Europa og globalt. Rederiavdelingen har i 2014 også fungert som rådgivere for to forskningsfartøyprosjekter i Sverige.

3.1.5 Infrastruktur – land

Instituttet har landbaserte infrastruktur i Bergen, Tromsø, Flødevigen v/Arendal, Austevoll, Matre, Øygarden, Rosendal, og Porsanger. Feltstasjonen Parisvatnet i Øygarden kommune ble besluttet nedlagt i desember 2014 grunnet lav etterspørsel etter fasiliteter rettet mot spesielt torsk og forsøk i poll. Arbeidet med endelig avvikling vil fortsette innenfor kontraktsforpliktelser og med lavest mulig kostnad. Ansatte ved feltstasjonen overføres internt til andre arbeidsoppgaver.

Forskningsstasjonene har hatt en god forsøksaktivitet i 2014. De biologiske forsøkene er i hovedsak rettet mot dyrevelferd, fiskehelse, lakselus, genetiske interaksjoner, miljøeffekter og grunnleggende biologi. De mest moderne og oppdaterte fasilitetene er etterspurt og var i 2014 opp mot fullt utnyttet innenfor tilgjengelig tid. Forskning på høyt nivå krever en relevant infrastruktur i kontinuerlig utvikling. Det er økonomisk utfordrende.

I 2014 var forsøkskapasiteten vesentlig redusert grunnet planlagt hovedvedlikehold etter 7 års drift i Matre og en driftstans grunnet behov for en større endring i desinfeksjon av avløpsvann ved laboratoriet for fiskesykdommer i Bergen. For marine arter er sesongvariasjonene store, noe som fører til at flere spesialiserte fasiliteter kun kan brukes i korte perioder av året.

I 2014 ble 136.000 av 222.000 tilgjengelige kardøgn utnyttet, dvs. 61,4 % som er noe lavere utnyttelsesgrad enn i 2013, (se tabell 4 i vedlegg). Det vil i 2015 bli arbeidet videre med et bestillingssystem som kan gjøre forsøksfasiliteter bedre tilgjengelig for eksterne brukere.

I forbindelse med utbygging av ny kraftstasjon i Matre oppsto det usikkerhet knyttet til tilgangen på ferskvann til forsøk. For å sikre vannforsyningen arbeides det sammen med BKK og Statsbygg for å finne en løsning. Det er fortsatt en usikkerhet når det kan konkluderes med at det er funnet en tilfredsstillende løsning.

Instituttet disponerer over 500 kontorplasser fordelt på alle stasjonene. Flere av byggene er preget av høy alder og tilhørende problemer begrenset funksjonalitet, dårlig utnyttelse og problemer med inn klima. Instituttet vil i 2015 prioritere tiltak som gir en rask effekt med lav kostnad i påvente av en endelig avklaring rundt lokalisering i Tromsø og Bergen.

I 2014 har arbeidet med å opprettholde og videreutvikle interne systemer for miljøbelastning vært prioritert. Det vurderes om ordningen med Miljøfyrtårnsertifisering, som ble gjennomført med sertifisering av hovedkontoret i Bergen i 2013, skal utvides til øvrige stasjoner. Forskningsstasjonen i Flødevigen er sertifisert. Sertifiseringen har gitt instituttet bedre oversikt over egen miljøbelastning i 2014.

På alle laboratorier er det fokus på kvalitet, sikker bruk av kjemikalier, samt annen risiko. Laboratoriene er i hovedsak brukt til eksperimentell virksomhet hvor metoder og antall analyser varierer med utviklingen i instituttets forskningsprosjekter. Det er fortsatt et vedvarende behov for utskifting av gammelt utstyr og for å anskaffe nye typer utstyr for nye og bedre analysemetoder. Det er i 2014 anskaffet to større instrumenter til erstatning for eldre utstyr og for nye funksjoner. Det vil i 2015 bli prioritert å bedre systemer for å måle utnyttelsesgraden for laboratoriene.

Informasjonsteknologisk infrastruktur

Instituttets informasjonsteknologiske infrastruktur skal støtte nye og økte behov for lagring, dataoverføring og prosessering. Nye forskningsmetoder har medført at kravene til lagringskapasitet har økt vesentlig. Anskaffelsen av en mer skalerbar lagringsløsning gjør det mulig å møte veksten i behovet for datalagring, men samtidig har den på grunn av en alvorlig produktfeil etter leveranse tydeliggjort viktigheten av redundant lagring og raskere backup-løsninger for å sikre kontinuitet for datasystemene og dermed virksomheten.

3.1.6 God og tilpasset formidling av forskningsresultater

Sammen med 83 andre offentlige etater, ble Havforskningsinstituttet vurdert til å være på topp når det gjelder journalistenes tilfredshet med samarbeidet. Det er en inspirerende og krevende posisjon å ivareta framover for hele organisasjonen. Instituttet har stor troverdighet og er svært synlig i følge undersøkelsen.

2014 har vært krevende kommunikasjonsfaglig sett, men alt tyder på at vi har nådd gjennom med våre forskningsresultat og vår rådgiving. Et strategisk viktig grep har vært utvidet samarbeid med undervisningssektoren, både på grunnskole og videregående skole nivå.

Bruken av sosiale medier øker i samfunnet. Instituttets strategiske satsing på økt bruk av levende bilder i alle kanaler, viser seg å gi god respons.

Et solid intranett er vesentlig for god kommunikasjon internt. Instituttet regner med å ha på plass et nytt intranett i løpet av 2015.

Indikatorer	
Troverdighet – indikator hentes fra målinger hvert andre år (PR-barometer Samfunn)	Meget tilfreds med samarbeidet Styrket omdømme Mer synlig
Antall oppslag i media – statistikk fra Retriever (medieovervåking)	10 % opp fra 2013, 4920 oppslag hvor Havforskningsinstituttet er nevnt
Rapportering til Språkrådet	Nettsider: 4,6 % på ikkje og 23,1 % på frå Facebook: 290 – 54 på nynorsk = 18,6 % - Twitter: 128 – 32 på nynorsk = 25 % (samlet % nynorsk = 20,6) Tekster på over 10 sider: Havets skumleste = 20 s på bokmål – Kunnskap og råd for rike og reine hav = 16 s på nynorsk => Sum 44 %

KATEGORI	2010	2011	2012	2013	2014
Artikler i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter med referee	143	194	258	257	271
Artikler i norske vitenskapelige tidsskrifter med referee					
Fagbøker, lærebøker eller andre selvstendige utgivelser	2	2	8		12
Kapitler eller artikler i fagbøker, lærebøker, konferanserapporter ("proceedings"), fagtidsskrifter	62	58	12	5	18
Rapporter i egen rapportserie	92	78	44	45	48
Rapporter i ekstern rapportserie	5	17	21	77	37
Rapporter til oppdragsgivere (konfidensielle sluttrapporter)					
Foredrag/poster	88	260	152	289	194
Populærvitenskapelige artikler og foredrag	54	245	18	21	46
Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker o.l. publisert i tidsskrift, dagspresse	15	4	16	32	33

Foreløpige tall hentet ut fra publikasjonsbasen Cristin.

3.1.7 Målrettet kompetanseutvikling

Behovene knyttet til instituttets FoU leveranser endrer seg stadig. Det er kritisk viktig at instituttet er robust i den forstand at kompetansen er av høy kvalitet, rett relevans og stor faglig bredde. Det er en styrke at 72 av våre forskere besitter professorkompetanse innen våre viktigste leveranseområder. Instituttet arbeider målrettet med kompetanseutvikling og bidrar til høyere utdanning og forskerrekuttering gjennom veiledning av studenter og stipendiater, og ved å legge til rette for post-doc-stillinger i prosjekter. I 2014 var 43 medarbeidere tilsatt i ulike utdanningsstillinger, herav 23 postdoc, 11 stipendiater og 9 lærlinger. Fire kandidater tilsatt ved instituttet avla dr.grad i 2014.

Dett er etablert en ordning der forskere gis mulighet til målrettet kompetanseutvikling gjerne i form av et gjestepopphold ved en utenlandsk forskningsinstitusjon. I 2014 gjennomførte åtte forskere forskningstermin av ulik lengde.

I 2014 er det etablert et nytt system for strategisk kompetanseutvikling i de 18 forskningsgruppene. Selv om en stor del av det kompetansefremmende skjer gjennom arbeid i forskningsprogrammene, er det nå satt av målrettet tid på den enkelte medarbeider som en del av forskningsgruppens egentid. Det arbeides med å utvikle kompetanseplaner med vurdering av avvik.

3.1.8 Vurdering av måloppnåelse

Havforskningsinstituttet har i 2014 levert faglige råd i henhold til oppdrag og tidsfrister fra departementet og andre oppdragsgivere. Til grunn for rådgivningen ligger nødvendig overvåking og forskning.

Instituttet har i 2014 hatt en tilfredsstillende måloppnåelse for alle sine tre FoU-delmål. Instituttets arbeid med risikovurdering av norsk akvakultur har vært viktig i 2014, og departementet har vurdert arbeidet til å være av meget god kvalitet. Vi har i 2014 arbeidet konsentrert mot å utvikle strømkatalogen videre. Det har muliggjort scenariotesting på utslipp av lakseluslarver. Dette arbeidet har vært helt sentralt i høringsuttalelsen på vekst i havbruksnæringen.

3.2 Økonomistyring og ressursbruk i virksomheten

Instituttet har en kompleks styringsmodell tilpasset matriseorganisasjonen. Linjeorganisasjonen styres etter et periodisert regnskap etter SRS. All forskningsfaglig virksomhet er organisert i programmer og prosjekter. Effektiv ressursutnyttelse styres gjennom kalkulatoriske størrelser og et eget programregnskap for FoU virksomheten. Kontantregnskapet holder oversikt over bevilgninger og utnyttelsen av den.

3.2.1 Kommentarer og forklaringer på vesentlige mer- og mindreutgifter/-inntekter

De største avvikene forekommer på kapittel 925 post 21, med merutgifter på 82 mill.kr som motsvares av tilsvarende økt kontraktsfestede inntekter på post 03. Forholdene er knyttet til prosjektaktivitet for andre oppdragsgivere enn NFD.

For kapittel 3926 post 01 er mindreinntektene kr 20 mill som er periodiseringsavvik knyttet til kontraktsfestede inntekter refusjoner fra UiB kr 1,5 mill og fra Norad kr 21,3 mill. Kapittel 926 post 45, bygging av nytt isgående forskningsfartøy har mindreutgifter på kr 9,9 mill. som søkes overført til 2015. Det forekommer ellers ingen vesentlige avvik på bevilgningsregnskapet. Dette er innenfor instituttets fullmakter .

3.2.2 Nærmere omtale av ressursbruk på valgt detaljeringsnivå

Instituttet har de fem siste årene hatt en utnyttelsesgrad på 100 % av bevilgningen. Dette skyldes merforbruk på post 21 som for kapittel 925 representerer forskningsaktivitet for andre enn NFD og for kapittel 925 i hovedsak UiB og Norads benyttelse av forskningsfartøyene. De totale driftskostnadene har økt mer enn prisstigning alle år siden 2010. Kostnadene økte bare med 3 % fra 2013 til 2014 selv om 2014 er etter SRS standard og inneholder pensjonskostnader (63 mill kr) og avskrivninger (45 mill kr). Den reelle kostnadsreduksjonen er på 5 % og ikke en økning på 3 %. På tross av dette er inntektsnivået på samme nivå i 2014

som i 2013. Dette har instituttet klart å gjennomføre uten at det har fått store konsekvenser for vår evne til å levere. De reduksjoner man ser i aktivitetsnivået som redusert seilingsdøgn og persontoktdøgn finner man igjen som reduserte kostnader i prosjektrengskapene og i virksomhetsregnskapet.

Lønnsandelen av drift er 9 % høyere i 2014 enn i 2013 og med en reduksjon fra 2012 til 2013. Dette skyldes endringer med innføring av ny statlig kontoplan og overgangen til periodisert regnskap og totaltallenes innhold er forskjellig og kan derfor ikke direkte sammenlignes. Skillet er størst mellom 2013 og 2014.

Instituttet har en verdsettelse av varige driftsmidler på 854 mill. kr hvorav 207 mill. kr er anlegg under utførelse. Investeringer (tilgang) viser en tilgang på 10 mill. kr, note 5. For å vurdere nivået for reinvesteringer må man ta hensyn til opplysningene i note 3 hvor det opplyses at det er benyttet 40 mill. kr på mindre utstyrsanskaffelser og 43 mill. kr på reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv. Det er valgt å ikke dekomponere fartøyene.

3.2.3 Ressursbruk i forhold til målstruktur, tjenesteområder eller satsningsområder

Programregnskapet nyttes som et internt beslutningsstøttesystem i prioritering mellom mål. Det dokumenterer tjenesteproduksjonen splittet på de ulike innsatsfaktorene. I forhold til overordnet myndighet tjener det til å skape felles forståelse av hva som er mulig å prioritere innenfor ressursrammen. De indirekte prosjektkostnadene (time-, fartøy-, laboratorie- og kar-kostnader) er kalkulatoriske størrelser. Det periodiserte regnskapet og programregnskapet vil aldri stemme helt med hverandre, fordi ikke alle inntekter og kostnadselementer er tatt høyde for og periodiseringen kan være noe forskjellig.

Instituttet har klassifisert hele sin prosjektportefølje i henhold til den overordnede målstruktur med delmålene: data, forskning og rådgivning. Oversikten viser ressursinnsatsen innen det enkelte delmål.

Ressursinnsatsen innen det enkelte delmål

Instituttet benytter 50 % av sine ressurser innen målområdet data, 33 % på forskning og 18 % på rådgivning. Av totalen benyttes det 23 % på overvåkning, mer enn det samlet sett benyttes på rådgivning. Av sine tildelte midler er programmene Nordsjøen og Norskehavet tyngst innen data, Akvakultur og Marine prosesser er tyngst på forskning. Nasjonale og internasjonale aktiviteter bruker hele 70 % av sin ressursinnsats på rådgivning.

Ressursinnsats pr program	Data Forbruk	Forskning Forbruk	Råd Forbruk	Sum
Akvakultur	50 625 859	88 343 046	17 431 110	156 400 016
Barentshavet	115 233 629	60 661 113	27 101 303	202 996 045
Fagsenteret	24 334 903	42 887 684	28 454 796	95 677 384
Kystøkosystemer	55 595 394	15 978 052	17 999 953	89 573 398
Marine Prosesser	66 064 591	66 140 437	10 045 152	142 250 180
Nasjonale og internasjonale aktiviteter	4 969 259	3 104 555	20 818 277	28 892 091
Nordsjøen	41 483 347	3 086 167	15 070 590	59 640 104
Norskehavet	87 337 359	13 286 471	21 182 585	121 806 415
Sum:	445 644 342	293 487 525	158 103 766	897 235 633

Kostnadsbærere – FoU-programmene

Prosjektene rapporterer til programleder som videre rapporterer til sin forskningsdirektør for henholdsvis havøkologi og Havbruk og kystøkologi. Programstrukturen ble justert fra 2013 i tråd med instituttevalueringens anbefalinger.

Utgifter/Kostnader i FoU programmene	2013	2014
Akvakultur	170 943 734	156 400 016
Barentshavet og Polhavet	206 535 858	202 996 045
Fiskerifaglig senter for utviklingssamarbeid	104 308 445	95 677 384
Kystøkosystemer	79 518 817	89 580 215
Marine Prosesser	141 090 450	142 241 151
Nasjonale og internasjonale aktiviteter	28 313 349	28 892 091
Nordsjøen	53 176 625	59 898 868
Norskehavet	135 371 083	121 796 732
Totalt	919 258 361	897 482 501

Program Akvakultur har en nedgang i ressursbruken fra 2013 til 2014 på 14 mill.kr. Dette skyldes hovedsakelig avslutning av store prosjekter finansiert av NFR, EU og næringslivet. 10 mill.kr av nedgangen kan tilskrives mindre bruk av infrastruktur. 2013 var også et år med spesielt høy aktivitet. NFD finansiert aktivitet er økt fra 2013 til 2014.

Fiskerifaglig senter for utviklingssamarbeid hadde et spesielt godt år i 2013, så 2014 aktiviteten er tilbake på normalaktivitet.

Program Kystøkosystemers økning skyldes først og fremst økte oppdrag fra andre offentlige virksomheter. Aktiviteten på sjøen har økt innenfor kystsel og kongekrabbe. Norskehavet har en reduksjon i aktiviteten på havet. I 2014 ble det foretatt hvaltelling og økosystemtoktet og makrelltoktet ble samkjørt. Rådgivningen gruveutslipp har fått økte rammer.

Norskehavet har en reduksjon i aktiviteten på havet for kr 12 mill. I 2013 ble det gjennomført en større undersøkelse på utbredelse av uer og et treningsforsøk på pelagisk fisk. Disse aktivitetene ble ikke gjentatt i 2014.

Kostnadsprofil

Kostnadstyper	2010	2011	2012	2013	2014
Timekostnad	388 269 691	385 352 796	434 370 880	459 239 271	467 589 733
Lab/kar - kostnad	21 860 627	38 576 663	30 402 642	46 742 721	44 291 305
Egne fartøy	145 805 538	162 526 954	146 155 619	154 222 131	150 188 170
Leiefartøy til reder	68 171 845	59 953 962	73 301 461	65 718 515	56 602 311
Kontraktforpliktelser - til samarbeidspartnere	42 321 763	50 598 322	59 371 411	60 339 449	61 129 075
Innkjøpte tjenester	25 514 061	23 927 424	29 423 075	24 510 982	24 688 102
Drift - prosjektutgifter	69 061 680	75 822 059	91 068 811	78 652 566	68 795 889
Variabel lønn	4 194 741	16 271 000	17 038 035	29 832 725	24 227 916
Sum kostnader i FoU-program	765 199 946	813 029 180	881 131 934	919 258 360	897 512 501

Tabellen viser kostnadstypene i prosjektene ved instituttet.

Instituttet har arbeidet med å tilpasse prisingsmodellen sin til en totalkostnadsmodell. De kalkulatoriske prisene bygger på dette prinsippet. Dette gir et mer korrekt bilde over hva det enkelte prosjekt/program koster av ressursinnsats. I 2013-14 har man fokusert på å få til en bedre ressursoversikt av aktiviteten på havet. Sammen med endringer i toktavtalen og tidsberegningen for personell på tokt, har dette ført til redusert antall persontokt- og fartøysdøgn, det laveste på fem år. Dette er smertefulle prosesser og det tar noen år før aktiviteten er tilpasset nye rammebetingelser.

I 2014 er det utviklet en modell for prising av laboratorier og kar/merd bruk. Den er implementert i budsjettet for 2015.

Timekostnadene (kategoripris x timer) utgjør mer enn 50 % av kostnadene i prosjektene. Det har vært et sterkt kostnadsfokus gjennom hele 2014 og de øvrige kostnadene er redusert med 7 %. Utgifter til direkte prosjekt drift (68,8 mill.kr) er nå under nivået for 2010 (69,1 mill.kr). Det er et uttalt mål at Havforskningsinstituttet aktivt skal søke samarbeid med andre institusjoner. Økningen i kontraktsforpliktelser til samarbeidspartnere reflekterer dette.

Finansiering

Finansiering av FoU programmene	2010	2011	2012	2013	2014
NFD	458 562 576	503 057 408	514 552 795	538 798 126	532 379 121
EU	18 310 978	14 296 112	21 132 628	19 271 016	12 507 969
NFR	84 044 410	87 419 478	98 425 127	108 822 329	107 818 985
Annen offentlig	66 741 518	74 279 384	82 072 442	69 344 019	72 830 771
Norad/DU/Utenlandske	39 503 845	37 060 077	48 931 517	53 147 656	50 436 687
Næringslivet/div	15 646 413	17 437 755	21 160 080	33 457 609	25 021 074
Leiefartøy/fangst	94 000 000	81 206 351	96 280 896	94 555 000	96 506 289
Sum finansiering	776 809 740	814 756 565	882 555 485	917 395 755	897 500 896

Tabellen viser tilfanget av finansiering fra våre viktigste oppdragsgivere.

Etter flere år med økt finansiering og tilgang på nye kontrakter er det i 2014 en liten tilbakegang på 2 %. EU og næringslivet er dem som er gått mest tilbake. Den noe reduserte inntekten fra EU skyldes at det ikke ble lyst ut midler til de store samarbeidsprosjektene i 2013, og det kunne derfor ikke startes opp nye EU-prosjekter i 2014.

Instituttet har i 2014 arbeidet med å tilrettelegge for bedre prosesser og støtte rundt søknadsarbeidet for å øke tilfanget av nye kontrakter.

3.3 Nærmere omtale av virkemiddelbruken

3.3.1 Vurdering av effektiv ressursbruk

Instituttet har i dag en tilfredsstillende bruk av ressursene. Driftssituasjonen er imidlertid preget av et økende gap mellom krav til leveranser og de ressurser som stilles til rådighet.

	2012	2013	2014
Total kapasitet	682 575	716 100	716 675
Registrerte FoU - timer	421 895	435 617	434 390
Kapasitetsutnyttelse	62 %	61 %	61 %

Et av instituttets viktigste målparametre er utnyttelse av FoU kapasiteten. Den viser i hvor stor grad vi klarer å utnytte vår viktigste ressurs, forskningskompetansen. Totalkapasiteten tar utgangspunkt i 1900 timer pr årsverk. Alle ansatte er registrert i timesystemet og det blir utarbeidet måltall på bakgrunn av den enkeltes arbeidsoppgaver. Det blir utarbeidet et måltall for den enkelte forskningsgruppe. Summen av måltallene skal være tilstrekkelig for at instituttet skal nå sitt inntektsmål.

3.4 Måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget

I forhold til samfunnsoppdraget har instituttet oppnådd sine mål. Fundamentet for en fortsatt utvikling av norsk sjømatnæring er et vitenskapelig grunnlag. Langsiktig bærekraft av marine økosystemer ivaretas gjennom god forskning som grunnlag for forvaltning og reguleringer av næringene og høstningsgrader.

Det er framskaffet kunnskapsgrunnlag for forvaltning av de marine økosystemene og regulering av høstingen fra disse. Det er videre levert kunnskapsgrunnlag for utvikling og forvaltning av akvakulturnæringen. Instituttet har gitt vitenskapelig grunnlag for forvaltningens beslutninger om deponering av gruveav ganger i fjordsystemene og deltatt aktivt i videreutviklingen av forvaltningsplanene for havøkosystemene.

Instituttet har også overvåket gitt råd om for forekomsten av fremmedstoffer, herunder radioaktivitet, i våre havområder.

4. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Havforskningsinstituttet har god styring og kontroll, tilpasset sin egenart og behov. I 2014 har instituttet oppnådd alle vesentlige mål og resultatkrav fra vår eier. Vi fikk ingen merknader i revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen for 2013.

Instituttet har en kompleks styringsmodell som har sitt utspring i full matriseorganisering. Dette stiller store krav til styringssystemene for styring og kontroll av virksomheten. Instituttet arbeider aktivt med å forbedre sine rutiner og systemer i hele virksomheten for å bedre kvaliteten på varer og tjenester, og samtidig redusere risiko. For å styrke dette arbeidet ble det i 2012 tilsatt internrevisor for å bygge opp systemer og kompetanse. Internkontrollen/revisjonen bygger på COSO- rammeverket.

I 2014 er fullmaksstrukturen ved instituttet gjennomgått og implementert i aktuelle systemer og rutiner. Implementering av periodisert regnskap etter SRS har blant annet medført en gjennomgang av hvordan man håndterer inntekter slik at man er sikret god sporbarhet. Dette er nå implementert.

Instituttet har et godt samarbeid med Riksrevisjonen om forbedringer og risikoreduserende tiltak. De viktigste forbedringspunktene har vært implementering av fullmaksstruktur tilpasset en matriseorganisasjon, inntektsføring basert på timeføring, kostnadsføring og prosjektgjennomføring og anskaffelser. Riksrevisjonen vil i noen sammenhenger bygge sine revisjoner på vår internkontroll og våre internrevisjoner.

Gjennom regelmessige risikovurderinger vurderer instituttet risikoer i forhold til mål, effektiv drift, pålitelig styringsinformasjon og overholdelse av lover og regler. Internrevisor gjennomfører hvert år en egen risikovurdering i tillegg til den som riksrevisjonen gjør. Denne danner grunnlaget for intern kontroll og revisjon. De siste årene har anskaffelsesområdet hatt spesiell. Dette bidrar til økt oppmerksomhet og kvalitet innen området.

Sikkerhet og beredskap

Havforskningsinstituttet har en beredskapsplan som holdes oppdatert innen områder hvor instituttet gjennom sin fagkompetanse skal støtte andre etater med et direkte ansvar. Disse områdene øves i den utstrekning den ansvarlige etat involverer Havforskningsinstituttet. For rederivirksomheten har instituttet en stående beredskapsorganisasjon med tilhørende DNV GL sertifiserte beredskapsplaner og prosedyrer i henhold til internasjonale regler for skipssikkerhet. For øvrige hendelser har instituttet en generell beredskapsplan som tilrettelegger og klargjør ansvar ved hendelser. Planen øves jevnlig.

Internkontroll, teknisk infrastruktur

Den tekniske infrastrukturen er omfattet av flere lover og forskrifter. De viktigste er arbeidsmiljøloven med forskrifter, akvakulturregelverket, regler knyttet til kjemikaliebehandling, og ellers regler som kan relateres til helse-, miljø og sikkerhet. Internkontrollsystemet er bygget opp som en del av instituttets kvalitetssystem og er basert på hovedprinsippene i ISO 9001. Viktige elementer er risikovurderinger, hendelsesrapportering, revisjoner og ledelsens gjennomgang. I 2014 har det vært fokus på implementering av kvalitetssystemet i hele organisasjonen.

IKT-sikkerhet

Grunnet risiko-, sårbarhets- og trusselvurderinger har instituttet en vedvarende overvåkning og fokus på å sikre virksomheten mot tap av data eller andre uønskede hendelser. Instituttet har et godt fungerende driftsopplegg for å hindre datainnbrudd og har i 2014 ikke hatt slike innbrudd. Truslene er imidlertid i stadig endring og arbeidet innen dette området vil bli styrket ytterligere i 2015.

Internkontroll Rederi

Rederiavdelingen er sertifisert av DNV GL med hensyn på International Safety Management (ISM) koden, International Ship- and Port Security (ISPS) koden og Maritime Labour Convention (MLC) koden. Dette medfører årlig revisjon av Rederiavdelingen og revisjon av fartøyene hvert annet år. Det er også innført et eget "Integrert kvalitets- og sikkerhetsstyringssystem" (Integrert KS&SMS) som i tillegg til å omfatte ISM, ISPS og MLC-koden, også inneholder prosedyrer og regler for Safety of Life At Sea (SOLAS), Ship Oil Pollution Emergency Plan (SOPEP) og Ship Efficiency Management Plan (SEEMP) regelverket til FNs International Maritime Organization (IMO). Videre inneholder det prosedyrer og regelverk iht ISO 9001 (Kvalitet) og ISO 14000 (Miljø). Dette integrerte kvalitets- og styringssystemet er under sertifisering av DNV GL og vi forventer å motta sertifikatet høsten 2015.

4.1. Forhold hvor departementet har særskilt bedt om rapportering

Personalmessige forhold. Likestilling og mangfold

Havforskningsinstituttet har tradisjonelt vært, og er til dels ennå, en mannsdominert arbeidsplass. Kjønnfordelingen er 62 % menn og 38 % kvinner (sjøansatte ikke medregnet). I ledelsen er 20 % kvinner. Ser vi på demografiske forhold, er det flere menn som nærmer seg pensjonsalder enn kvinner, mange med svært lang ansiennitet ved instituttet. Det vil bedre kjønnsbalansen på sikt.

Årsverkskategoriene reflekterer virksomhetens egenart med en betydelig innsats fra teknikere og sjøfolk for å ivareta den nasjonale overvåking og dataforvaltning.

Kategori	Årsverk 2010	Årsverk 2011	Årsverk 2012	Årsverk 2013	Årsverk 2014
Forskere	201,7	202,5	211,1	218,6	221,7
Teknikere	222,7	230,2	208,0	258,6	255,8
Ledelse	53,0	50,1	52,7	50,0	50,0
Administrative	72,3	73,8	80,2	84,2	76,5
Sjøansatte	108,0	114,3	117,5	114,6	118,5
Totalt	657,7	670,9	699,5	725,8	722,6

**Kategorien forskere inkluderer blant annet også forskningssjefer II, postdoktorer og stipendiater.*

Havforskningsinstituttet deltar sammen med Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Uni Research Rokkansenteret i prosjektet «Kjønnbalanse i forskning og forskningsledelse ved forsknings- og utdanningsinstitusjoner i Bergen». Prosjektet er en del av Forskningsrådets Balanseprogram.

I vedleggets tabeller 5 til 8 gis mer detaljert tabeller om det personellmessige.

Redusere og fjerne tidstyver

Havforskningsinstituttet foreslo tiltak for å forenkle regelverk og prosedyrekrav i rapportering til DFØ pr. 1.9.2014. Et partssammensatt utvalg har vurdert interne tiltak for å arbeide smartere. En rekke forhold er identifisert, og det arbeidets gjennom linjeorganisasjonen med

forbedringer. Imidlertid er mye av det som er definert som tidstyver av en slik art at de vil utløse investeringsbehov i bl.a. administrative systemer og nytt utstyr.

5 VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

Kunnskap er fundamentet for en bærekraftig forvaltning og dermed verdiskapning tuftet på våre marine ressurser. Samfunnets største utfordringer, slik de uttrykker seg i våre behov, er økt overvåking av de marine økosystemene, og innsamling og tolking av data som grunnlag for rådgivningen.

Havøkosystemene er i stadig endring. Effektene av klimaendringene gir seg allerede utslag i at større havområder må overvåkes. Det er vanskelig å anslå nøyaktig fremtidens overvåkingsbehov. I dag ser vi at den isfrie arealøkningen tilsvarer størrelsen av Nordsjøen. Også økt påvirkning på det marine miljø i form av miljøgifter, forsuring, forurensing fra mikroplast, akvakultur og gruveavfall vil kreve økt overvåking i kyst- og havøkosystemene.

Det kan være mulig å opprettholde kvaliteten på overvåkingen for de viktigste bestandene med dagens overvåkingsnivå, men det er ikke realistisk at Havressurslovens krav til overvåking vil kunne møtes innenfor nåværende økonomiske ramme. Alternativt må overvåkningen skje med lavere hyppighet og nøyaktighet, noe som vil øke usikkerheten i bestandsestimatene, og sannsynligvis reduserte kvoter.

Det er et voksende behov for bedre kunnskap om bærekraftig utnyttelse av kystressursene, eksempelvis tang og tare. Arealplaner langs kysten krever mer og bedre kunnskap for å kunne ta de rette avgjørelsene. Samarbeidet mellom forvaltningsetatene og instituttet er godt i gang, men er tidkrevende. Det er en oppgave instituttet vil ha fokus på.

En framtidig vekst i havbruksnæringen vil gi større og andre utfordringer. Det vil være nødvendig med flere og større overvåkingsprogrammer. Der man i dag mest ser på lokale effekter rundt anlegg, vil større produksjon kunne påvirke overgangssonen og det regionale miljøet. For instituttet det viktig å komme i gang med denne overvåkingen allerede i 2015. En egen sak til RNB om denne problemstillingen er framsendt.

Det vil være mulig å møte det økte overvåkingsbehovet knyttet til havbruksnæringen gjennom interne omprioriteringer, men det vil medføre at havovervåkingen må reduseres. Konsekvensen vurderer vi da å være at havovervåkingen kommer på et faglig uforsvarlig nivå med tilhørende negative konsekvenser for instituttets rådgiving.

Det er vanskelig for instituttet å vurdere tempoet i utviklingen av petroleumsrelaterte investeringer i NØS. Økes kartleggingen gjennom seismikkundersøkelser, vil det kreve økt innsats for å gi et vitenskapelig grunnlag for optimal sameksistens. En økning av instituttets engasjement innfor seismikk, vil kreve at annen aktivitet tas ned. Ved utbygging av nye olje- og gassfelt, bør det vurderes om det i tilknytning til utbygging og legging av nye ledninger mellom felt og landbaser bør utvikles bølgeovervåkingssystemer i forbindelse med leggingen av ledningene.

Det skal gjennomføres en midtveis evaluering av CRISP ultimo mars. Så langt har denne SFI-en oppnådd svært spennende og tilfredsstillende resultater. Instituttet vil fortsatt satse på videreutvikling av CRISP for ytterligere å bedre grunnlaget for bærekraftig forvaltning og regulering.

MARBANK er et sentralt virkemiddel for marin næringsutvikling. Vi vil ha fokus på videreutvikling av MARBANKs rolle som nasjonal marin databank.

Instituttet har tatt en ledende rolle i å utvikle felles internasjonale standarder for bærekraftig akvakultur. Arbeidet skjer gjennom ICES og gjennom det transatlantiske forskningssamarbeidet (The Galway Declaration).

Det transatlantiske forskningssamarbeidet har også bunnkartlegging som et hovedområde. Gjennom vår erfaring med MAREANO har vi også her en ledende rolle som vi vil utvikle videre.

The International Council for the Exploration of the Seas (ICES) er hovedarena for internasjonal vitenskapelig samhandling. Vi vil opprettholde aktiviteten for å sikre den faglige utviklingen av ICES. Det vil være viktig at vi tar de nødvendige initiativer for å justere eller endre de metoder som brukes slik at det kan utvikles sikrere råd for høsting av marine bestander.

For overvåking og datainnsamling av havøkosystemene, i kystøkosystemene og for akvakultur er forskningsfartøyene og innleide fartøyer i dag de viktigste plattformene. Alder og status for instituttets fartøyer gjør virksomheten sårbar. På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet utvikler instituttet nå en plan for fremtidig behov for forskningsfartøyer, samt alternative måter å gjennomføre overvåkingen på. Planen skal leveres i løpet av juni 2015.

Instituttet vil uavhengig av denne planen, i løpet av 2015, iverksette et langsiktig utviklingsprosjekt for å vurdere bruk av droner, glidere, AUV'er, forankrede og mobile bøyer som supplement til fartøyer i deler av overvåkingen. Det vil også bli vurdert alternative systemer for datarapportering fra oppdrettsanlegg. Slike løsninger vil neppe bli vesentlig billigere enn bruk av fartøyer. Det vil imidlertid kunne framskaffe et mer omfattende datagrunnlag.

Forskningsinfrastrukturen kan utnyttes av flere samarbeidende institutter og universiteter. I løpet av 2015 vil vi søke å utvikle avtaler som gjør at Universitetet i Bergen i større grad vil ta i bruk de mulighetene som ligger på våre stasjoner.

Arbeidet for UD/NORAD vil fortsatt være viktig. Instituttet vurderer at det er et potensial for økt aktivitet innenfor fiskerifaglig utviklingssamarbeid, og det er spesielt akvakultur som peker seg ut som et vekstområde.

Vårt engasjement for andre departementer (UD, KLD) er økende. Dette er en utvikling vi ønsker velkommen. Det er nødvendig at vi finner en måte instituttet kan kompenseres for økte leveranser til andre departement.

Instituttet har i dag ca. 50 % av sin finansiering fra åpne konkurranseutsatte kilder. Antall innvilgede søknader er avhengig av utlysningsprofilen. Regjeringen varsler i sine meldinger om forskning, økt satsing på forskning som skal danne grunnlag for innovasjon og næringsutvikling. En vesentlig profilendring, hvor det forvaltningsmessige tones ned til fordel for innovasjonsrettet forskning og forskning for næringsutvikling, kan ramme instituttets evne og mulighet til å få fram kunnskap og forskning for våre råd for bærekraftig forvaltning og ressursutnyttelse som grunnlag for videre næringsutvikling.

Instituttets administrative datasystemer må videreutvikles. Det vurderes at det vil være et potensial i et tettere samarbeide med andre av departementets underliggende etater og institutter på dette feltet. Instituttet vil ta initiativ for å utrede slike muligheter.

Internt vil omstilling av den enkeltes arbeidsoppgaver og kompetanse for å møte endringer i oppgaver instituttet gis være viktig.

Slik instituttet samlet vurderer virksomheten for 2015, vil instituttet, med de forbehold som er beskrevet over, levere i henhold til bestillingene i Tildelingsbrev og i St.prp. 1.

6. ÅRSREGNSKAP

6.1 Ledelseskomentarer årsregnskapet 2014

Havforskningsinstituttet er et nasjonalt rådgivende forskningsinstitutt organisert som et ordinært forvaltningsorgan. Instituttet er rådgiver for Nærings- og fiskeridepartementet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Andre myndigheter, fiskeri- og havbruksnæringene og annen næringsvirksomhet i spørsmål som angår forvaltning av havets og kystens biologisk ressurser og miljø. Instituttet har en fri og uavhengig rolle i alle faglige spørsmål.

Instituttet er lokalisert med hovedkontor i Bergen og avdelinger i Tromsø og Arendal. Instituttet forvalter en betydelig del av norsk marin forskningsinfrastruktur i form av fartøy og forskningsstasjoner på Austevoll, Matre og Flødevigen.

Årsregnskapet for Havforskningsinstituttet avlegges i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS). Det er ikke søkt om unntak fra noen SRS.

2014 er første år det avlegges regnskap etter SRS. Åpningsbalansen er godkjent av departementet. Regnskapet inneholder ikke regnskapsdata for 2013 da det ikke er revidert etter SRS. Balansen med noter som refererer til balanseposter refererer til 31.12.2014 og 01.01.2014.

Virksomhetsregnskap etter SRS

Resultat

Instituttets bokførte resultat etter SRS er 35,1 mill kr. Dette kan i stor grad forklares ved endrede regnskapsprinsipper, den omleggingsprosessen regnskapet har vært gjenstand for og ikke minst det arbeidet organisasjonen har utført. Det er tatt høyde for et inntjeningskrav på 9,3 mill kr, tidligere års merforbruk 7,3 mill kr og innsparing 2 mill kr for tidligere investering.

Inntekter

Inntektene for 2014 er på samme nivå som i 2013. Det inntektsføres i takt med kostnadsbelastning og timeføring i FoU prosjektene. Reduserte kostnader i 2014 har derfor ført til en mindre inntektsstrøm enn i 2013. Dette er oppveid av at aktiviteten har vært på omtrent samme nivå som i 2013 og økte kategorisatser har ført til tilsvarende økte inntekter. Det er et stort behov for instituttets kompetanse og forskning innen mange av samfunnets prioriterte områder. Med en systematisk tilnærming og prioritering er det store muligheter å øke tilfanget av kontrakter og inntekter.

Salg av fisk er blitt noe mindre enn i 2013.

Ordningen med forskningskvoter ble i 2014 avløst av en ordning med fiskeriforskningsavgift og belastningsfullmakt. Et fåtall av prosjekter som er helt avhengig av å gjøre forsøk med fisk finansieres delvis av forskningskvoter etter gammel ordning.

Kostnader

Kostnadene er på samme nivå som i 2013 når det tas hensyn til bygging av nye fartøyer. Det vil si en reell nedgang i forbruket knyttet til drift av forskningsprosjekter og instituttet som helhet. I 2014 er det besluttet å legge ned forskningsfasilitetene på Parisvatnet. Dette får først resultatmessige konsekvenser i 2015.

Lønnskostnadene eks pensjonskostnader er på samme nivå som i 2013. Antall utførte årsverk er redusert med 3,2 årsverk og antall årsverk er 13,2 færre ved utgangen av 2014. Instituttet satser målrettet på kompetanseutvikling og kompetansedreining for å styrke kompetansen med egne ressurser der det er behov. Det er avsatt målrettet tid til dette, og det forventes at utnyttelsesgraden av FoU kapasiteten vil bedres og behovet for nyansettelser reduseres.

Investeringene, 10 mill.kr, kan synes lave for vår utstyrsintensive virksomhet. Mye blir klassifisert som driftsutgifter selv om kostnaden er mer enn 30.000 kr. Dette skyldes at fartøyene ikke er dekomponert og mye av utstyret har levetid under 3 år. I note 3 varekostnader og andre driftskostnader, fremkommer det at det er benyttet 40 mill.kr til mindre utstyrsanskaffelser og 43 mill.kr til reparasjon og vedlikehold av maskiner, inventar, utstyr mv. Dette må sees i sammenheng.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og de anbefalte statlige regnskapsstandardene for bruttobudsjettet virksomhet. Havforskningsinstituttet revideres etter disse standarder og som forvaltingsorgan av Riksrevisjonen.

Bevilgningsrapportering

Regnskapet viser merforbruk på 277,6 mill. kr som dekkes av bevilget belastningsfullmakter og fullmakter til å overskride bevilgningen mot tilsvarende kontraktsfestede inntekter. Kap 925 har et merforbruk på 1,5 mill.kr post 01 og kap. 926 har et mindreforbruk på 2 mill.kr og post 45, nytt isgående forskningsfartøy har et mindreforbruk på 9,9 mill kr som overføres til 2015.

Artskontorrapportering

Inntektene er økt med 67 mill kr og kostnadene økt med 138 mill kr; en netto økt kontantmessige kostnader med 70 mill kr. Det er knyttet merinntektsfullmakter til kapittel 925 og 926 post 21. Hjemmel for overskridelse av kapittel 925 og 296 post 21 mot tilsvarende merinntekter kapittel 3925 post 03 og 3926 post 01.

Tore Nepstad

Administrerende direktør

6.2 Virksomhetsregnskap

Resultatregnskap

	Note	31.12.2014
Driftsinntekter		
Inntekt fra bevilgninger	1	721 361 788
Inntekt fra gebyrer	1	0
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	361 786 075
Salgs- og leieinntekter	1	26 729 144
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	1	0
Andre driftsinntekter	1	1 057 732
<i>Sum driftsinntekter</i>		1 110 934 739
Driftskostnader		
Lønn og sosiale kostnader	2	568 454 441
Varekostnader	3	82 356 062
Andre driftskostnader	3	379 780 631
Avskrivninger	4,5	45 249 927
Nedskrivninger	4,5	0
<i>Sum driftskostnader</i>		1 075 841 062
Driftsresultat		35 093 678
Finansinntekter og finanskostnader		
Finansinntekter	6	470 601
Finanskostnader	6	-513 206
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		-42 606
Inntekter fra eierandeler i selskaper mv.		
Utbytte fra selskaper mv.	6	0
<i>Sum inntekter fra eierandeler i selskaper mv.</i>		0
Resultat av periodens aktiviteter		35 051 072
Avregninger		
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7A	-35 051 072
<i>Sum avregninger</i>		-35 051 072

Balanse

	Note	31.12.2014	01.01.2014
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
<u>Forskning og utvikling</u>	4	0	0
<u>Rettigheter og lignende immaterielle eiendeler</u>	4	1 064 644	439 737
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		1 064 644	439 737
II Varige driftsmidler			
<u>Bygninger, tomter og annen fast eiendom</u>	5	771 000	771 000
<u>Forskningsfartøy</u>	5	574 351 839	605 350 000
<u>Maskiner og transportmidler</u>	5	28 098 956	30 525 024
<u>Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende</u>	5	43 911 835	45 134 004
<u>Anlegg under utførelse</u>	5	207 353 873	73 988 801
<u>Beredskapsanskaffelser</u>	5	0	0
<i>Sum varige driftsmidler</i>		854 487 503	755 768 829
III Finansielle anleggsmidler			
<u>Investeringer i datterselskaper</u>	11	0	0
<u>Investeringer i tilknyttet selskap</u>	11	0	0
<u>Investeringer i aksjer og andeler</u>	11	20 000	20 000
<u>Obligasjoner og andre fordringer</u>		0	0
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		20 000	20 000
Sum anleggsmidler		855 572 147	756 228 566
B. Omløpsmidler			
I Varebeholdninger og forskudd til leverandører			
<u>Varebeholdninger</u>	12	7 819 497	9 157 934
<u>Forskuddsbetalinger til leverandører</u>	12	0	0
<i>Sum varebeholdninger og forskudd til leverandører</i>		7 819 497	9 157 934
II Fordringer			
<u>Kundefordringer</u>	13	30 791 214	43 529 497
<u>Andre fordringer</u>	14	2 979 108	2 225 705
<u>Opptjente, ikke fakturerte inntekter</u>	16	128 692 220	119 618 644
<i>Sum fordringer</i>		162 462 542	165 373 846
III Kasse og bank			
<u>Bankinnskudd</u>	17	4 105 770	3 741 830
<u>Andre kontanter og kontantekvivalenter</u>	17	363 725	347 610
<i>Sum kasse og bank</i>		4 469 495	4 089 440
Sum omløpsmidler		174 751 534	178 621 220
Sum eiendeler		1 030 323 681	934 849 786

	Note	31.12.2014	01.01.2014
VIRKSOMHETSKAPITAL OG GJELD			
C. Virksomhetskapi tal			
I Innskutt virksomhetskapi tal			
<u>Innskutt virksomhetskapi tal</u>		0	0
<i>Sum innskutt virksomhetskapi tal</i>		0	0
II Opptjent virksomhetskapi tal			
<u>Opptjent virksomhetskapi tal</u>		0	0
<i>Sum opptjent virksomhetskapi tal</i>		0	0
Sum virksomhetskapi tal		0	0
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
<u>Ikke inntektsfø rt bevilgning knyttet til anleggsmidler</u>	4 5	855 552 147	756 208 566
<u>Andre avsetninger for forpliktelse r</u>		0	0
<i>Sum avsetning for langsiktige forpliktelse r</i>		855 552 147	756 208 566
II Annen langsiktig gjeld			
<u>Øvrig langsiktig gjeld</u>		0	0
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		0	0
III Kortsiktig gjeld			
<u>Leverandø rgjeld</u>		18 289 155	6 400 255
<u>Skyldig skattetrekk</u>		20 208 253	20 074 265
<u>Skyldige offentlige avgifter</u>		10 635 762	11 719 475
<u>Avsatte feriepenger</u>		41 443 350	40 570 858
<u>Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter</u>	16	38 202 885	43 920 458
<u>Annen kortsiktig gjeld</u>	18	33 905 955	49 077 426
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		162 685 360	171 762 737
IV Avregning med statskassen			
<u>Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)</u>	7	12 086 173	6 878 484
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	15	0	0
Ikke inntektsfø rt bevilgning (nettobudsjetterte)	15	0	0
<i>Sum avregning med statskassen</i>		12 086 173	6 878 484
Sum gjeld		1 030 323 681	934 849 786
Sum virksomhetskapi tal og gjeld		1 030 323 681	934 849 786

Regnskapsprinsipper

Havforskningsinstituttet avlegger sitt regnskap i henhold til de anbefalte statlige regnskapsstandardene (SRS).

Åpningsbalanse

Ved utarbeidelse av åpningsbalansen er bruksverdi basert på gjenanskaffelsesverdi lagt til grunn.

I situasjoner med bruk av skjønn har Havforskningsinstituttet valgt å legge seg på den konservative side for å sikre at balansen ikke blir oppført med urimelig høye verdier på innregnede eiendeler.

Der gjenanskaffelsesverdi er beregnet basert på en konsumprisindeksjustert anskaffelseskost er Statistisk sentralbyrås konsumprisindeks (KPI) benyttet. Gjenanskaffelsesverdi er beregnet med utgangspunkt i anskaffelseskost justert for årlig vekst i KPI frem til 1.1.2014.

Finansieringen av anleggsmidler (eksklusive finansielle anleggsmidler) som er inkludert i åpningsbalansen for første gang, er klassifisert som en langsiktig forpliktelse. Denne forpliktelsen løses opp i takt med avskrivningen på de anleggsmidlene som finansieringen dekker.

Fordringer er verdsatt til det laveste av kostpris (pålydende) og virkelig verdi.

Verdsettelse av fisk og for, er vurdert som varelager basert på estimert kost, selv om SRS 12 punkt 1 ikke regulerer biologiske eiendeler. Kalkylen for beregnet anskaffelseskost for fisk tar utgangspunkt i en råvarekost for smolt, samt en andel av veterinærkostnader. Det er laget en kalkulatorisk førkostnad basert på innkjøpspris og en førfaktor samt en kalkulatorisk arbeidskraftskostnad basert på antall årsverk og gjennomsnittlig lønnskostnad.

Gjeld og forpliktelser er verdsatt til pålydende. Usikre forpliktelser er hensyntatt i åpningsbalansen der det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør og verdien av oppjøret kan estimeres pålitelig.

Omløpsmidler, fratrukket kortsiktig gjeld og eventuelle øvrige forpliktelser, fremkommer som avregning med statskassen.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med kostnader belastet prosjektregnskapene (omvendt sammenstilling). Lønn og indirekte kostnader blir belastet prosjektene gjennom kalkulert timepris.

Inntekter fra bevilgningsfinansierte aktiviteter

Ved avleggelse av årsregnskapet er årets endelige bevilgning til drift inntektsført. Endelig bevilgning til drift tilsvarer årets bevilgninger og belastningsfullmakter på post 01–29.

Bevilgninger benyttet til investeringer vises som langsiktig forpliktelse i balansen. Inntektsføring av bevilgning benyttet til investering skjer i takt med avskrivningene av anleggsmidlene. Overførbar investeringsbevilgning er ikke inntektsført.

Kostnader

Kostnader som gjelder transaksjonsbaserte inntekter, regnskapsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Pensjoner

SRS 25 legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6. Årets pensjonskostnad tilsvarer derfor årlig premiebeløp til Statens pensjonskasse (SPK). Havforskningsinstituttet betaler ikke premie til SPK, men satsen som er legges til grunn for beregningen er estimert premiesats for ikke betalende (IPB) innhentet fra SPK.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, og poster som knytter seg til varekretsløpet.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger. Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved eventuell bruksendring.

Immaterielle eiendeler

Eksternt innkjøpte immaterielle eiendeler er balanseført.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er balanseført og avskrives over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Finansiering av periodiserte poster

Omløpsmidler/kortsiktig gjeld

Nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, har motpost i avregning med statskassen. Avregningen gir således et uttrykk for statens eierkapital når det gjelder kortsiktige poster og eventuelle finansielle anleggsmidler.

Anleggsmidler

Balanseført verdi av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler har motpost i regnskapslinjen ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler. Dette representerer finansieringen av disse anleggsmidlene. Ved tilgang av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler balanseføres anskaffelseskostnaden. Samtidig føres et tilsvarende beløp til reduksjon av resultatposten inntekt fra bevilgninger og til økning av balanseposten ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler.

Avskrivning av anleggsmidler kostnadsføres. I takt med gjennomført avskrivning inntektsføres et tilsvarende beløp under inntekt fra bevilgning. Dette gjennomføres ved at finansieringsposten ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler oppløses i takt med at anleggsmidlet forbrukes i virksomheten. Konsekvensen av dette er at avskrivningene har en resultatnøytral effekt.

Varebeholdninger

Lager av innkjøpte varer er verdsatt til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Varer under tilvirkning gjelder salgbar fisk og er vurdert til laveste av anskaffelseskost (historisk kost) og netto realisasjonsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter eventuelle fradrag for avsetning til forventet tap.

Selvassurandørprinsipp

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Valuta

Bankinnskudd i Euro er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks daglige spotkurs ved regnskapsårets slutt lagt til grunn.

Statens konsernkontoordning

Havforskningsinstituttet omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank. Havforskningsinstituttet tilføres dermed ikke likvider gjennom året.

Kontantstrømoppstilling etter den direkte modellen

31.12.2014

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

Innbetalinger

endring i mellomværende med NFD	-432 144
innbetalinger fra salg av varer og tjenester	41 493 205
innbetalinger av tilskudd og overføringer fra andre	436 246 765
innbetalinger av renter	
innbetaling av refusjoner	18 687 320
arbeidsgiveravgift og gruppeliv til inntekt	58 060 172
andre innbetalinger	1 738 616
Sum innbetalinger	555 793 934

Utbetalinger

utbetalinger av lønn og sosiale kostnader	-505 639 489
utbetalinger for varer og tjenester for videresalg og eget forbruk	-690 443 184
utbetalinger av renter	-85 703
andre utbetalinger	-586 062
Sum utbetalinger	-1 196 754 439

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter * (se avstemming) -640 960 505

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	
utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-11 390 501
utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler	
utbetalinger ved kjøp av andre investeringsobjekter	
innbetalinger ved salg av andre investeringsobjekter	
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-11 390 501

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

innbetalinger av virksomhetskapital	
tilbakebetalinger av virksomhetskapital	
utbetalinger av utbytte til statskassen	
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0

Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter 0

Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter -652 351 006

Avstemming

31.12.2014

periodens resultat (til virksomhetskapital)	35 051 072
netto avregninger	0
bokført verdi avhendede anleggsmidler	0
ordinære avskrivninger	45 249 927
nedskrivning av anleggsmidler	0
inntekt fra bevilgning ²	-739 474 226
arbeidsgiveravgift/gruppeliv ført på kap. 5700/5309	57 882 610
mva nettoføringsordningen mot kap 1993 (av tidsavgrensede poster)	-759 701
avsetning utsatte inntekter (tilgang anleggsmidler)	-144 593 509
resultatandel i datterselskap	0
resultatandel tilknyttet selskap	0
endring i ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler	99 343 581
endring i varelager	1 338 437
endring i kundefordringer	12 738 283
endring i leverandørgjeld	11 888 900
endring i ikke inntektsført bevilgning ¹	
effekt av valutakursendringer	0
inntekter til pensjoner (kalkulatoriske)	-80 924 602
pensjonskostnader (kalkulatoriske)	80 924 602
poster klassifisert som investerings- eller finansieringsaktiviteter	
korrigerings av avsetning for feriepenge (ansatte som går over i annen statlig stilling)	156 929
endring i andre tidsavgrensningsposter inntekter	-9 826 979
endring kontanter og bankkonti utenfor konsernkontoordningen	-380 055
endring i andre tidsavgrensningsposter kostnader	-20 966 277
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter*	-652 351 006

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2014
Inntekt fra bevilgninger	
Årets bevilgning fra NFD Havforskningsinstituttet, drift	368 040 000
Årets bevilgning fra NFD Havforskningsinstituttet, erstatning	6 000 000
Årets bevilgning fra NFD Drift av forskningsfartøy	134 680 000
Bevilgning NFD overført fra forrige år (medtas år 1)	1 282 000
Årets bevilgning fra NFD Drift av forskningsfartøy, investering	39 780 000
Belastningsfullmakt NFD 928 Forskningsavg. Leiefartøy	81 000 000
Belastningsfullmakt NFD 928 Forskningsavg. MVA komp	8 960 000
Belastningsfullmakt NFD 928 Akvariet	3 860 000
Årets bevilgning UD - Nye Nansen, investering og prosjekt	100 259 220
Årets bevilgning UD - andre formål	89 702
- brutto benyttet til investeringer av årets driftsbevilgning	-11 008 271
- brutto benyttet til investeringer av årets investeringsbevilgning NFD	-34 210 682
- ubrukt bevilgning til investeringsformål (post 30-49)	-4 476 696
- brutto benyttet til investeringer av årets investeringsbevilgning UD	-98 992 326
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer (avskrivninger)	45 174 238
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer, bokført verdi avhendede anleggsmidler	0
+ inntekt til pensjoner	80 924 602
Sum inntekt fra bevilgninger	721 361 788
Inntekt fra tilskudd og overføringer	
FoU Oppdragsinntekter	272 950 891
Rederi - Refusjon Fartøydrift	87 964 300
Refusjon driftskostnader	870 884
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	361 786 075
Salgs- og leieinntekter	
Fangstinntekter - leiefartøy	7 336 302
Salg av fisk	14 254 998
Andre salgsinntekter	540 674
Utleie lokaler, fartøy, fasiliteter mv	4 597 170
Sum salgs- og leieinntekter	26 729 144
Andre driftsinntekter	
Deltakeravgift konferanser	696 252
Refusjon reiser	361 480
Sum andre driftsinntekter	1 057 732
	0
Sum driftsinntekter	1 110 934 739

Note 2 Lønn og sosiale kostnader

	31.12.2014
Lønninger	402 104 687
Feriepenger	39 820 450
Arbeidsgiveravgift	66 943 167
Pensjonskostnader*	63 346 400
Sykepenger og andre refusjoner	-18 531 355
Andre ytelser	14 771 093
Sum lønn og sosiale kostnader	568 454 441

Antall årsverk: **710**

* Nærmere om pensjonskostnader

Virksomheten betaler ikke selv pensjonspremie til Statens pensjonskasse (SPK), og kostnad til premie er heller ikke dekket av virksomhetens bevilgning. Premie dekkes i samsvar med sentral ordning i staten. Det er i regnskapet lagt til grunn en estimert sats for beregning av pensjonskostnad. Premiesatsen for 2014 er av SPK estimert til 15,85 prosent. Benyttet (estimert) premiesats for 2013 var 14,0 prosent.

Pensjonene er kostnadsført basert på denne satsen multiplisert med påløpt pensjonsgrunnlag i virksomheten. Vi viser for øvrig til note 1 om resultatføring av kalkulatoriske inntekter til pensjoner.

Note 3 Varekostnader og andre driftskostnader**31.12.2014**

Innkjøp av råvarer og halvfabrikater	11 601 497
Beholdningsendring av råvarer og halvfabrikater	-370 284
Beholdningsendring av varer under tilvirkning	919 714
Fremmedytelse og underentreprise	70 205 135
Sum varekostnader	82 356 062

Husleie *	73 806 199
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	822 328
Gass til produksjon stasjoner	632 035
Drifstoff fartøy	34 725 764
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	15 977 753
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	43 176 173
Mindre utstyrsanskaffelser	40 541 588
Kostnader leiefartøy og leie av båt	56 053 287
Leie av maskiner, inventar og lignende	7 767 163
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	34 493 877
Møter, gruppesamlinger, kurs	9 545 788
Telefoni, nett	7 351 978
Reiser og diett	38 674 915
Erstatninger **	0
Øvrige driftskostnader	16 211 785
Sum andre driftskostnader	379 780 631

* Av husleien er kr 3,860 mill. dekket av belastningsfullmakt kapittel 928 post 75 vedr. Akvariet

** Utbetaling av erstatning i 2014 kr 6 mill. er ført mot avsatt forpliktelse i åpningsbalansen

Note 4 Immaterielle eiendeler

	FoU	Rettigheter mv.	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2014	0	439 737	0	439 737
Tilgang i 2014	0	189 473	692 432	881 904
Avgang anskaffelseskost i 2014	0	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i 2014	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2014	0	629 210	692 432	1 321 641
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.2014	0	0	0	0
Nedskrivninger i 2014	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2014	0	0	0	0
Ordinære avskrivninger i 2014	0	256 997	0	256 997
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2014	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2014	0	372 213	692 432	1 064 644

0

Avskrivningssatser (levetider)	Virksomhets-spesifikt	5 år / lineært	Ingen avskrivning
--------------------------------	-----------------------	----------------	-------------------

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**A) Avregning med statskassen**

	31.12.2014	01.01.2014	Endring
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler	20 000	20 000	0
<i>Sum</i>	20 000	20 000	0
Omløpsmidler			
Varebeholdninger og forskudd til leverandører	7 819 497	9 157 934	-1 338 437
Kundefordringer	30 791 214	43 529 497	-12 738 283
Andre fordringer	2 979 108	2 225 705	753 403
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	128 692 220	119 618 644	9 073 576
Kasse og bank	4 469 495	4 089 440	380 055
<i>Sum</i>	174 751 534	178 621 220	-3 869 687
Annen langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-18 289 155	-6 400 255	-11 888 900
Skyldig skattetrekk	-20 208 253	-20 074 265	-133 988
Skyldige offentlige avgifter	-10 635 762	-11 719 475	1 083 713
Avsatte feriepenger	-41 443 350	-40 570 858	-872 492
Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter	-38 202 885	-43 920 458	5 717 573
Annen kortsiktig gjeld	-33 905 955	-49 077 426	15 171 471
<i>Sum</i>	-162 685 360	-171 762 737	9 077 376
Avregning med statskassen*	12 086 173	6 878 484	5 207 690

Avstemming av periodens resultat mot endring i avregning med statskassen (kongruensavvik)

Konsernkonto utbetaling	-1 077 628 495
Konsernkonto innbetaling	425 277 489
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	-652 351 006
Innbetaling innkreivingsvirksomhet	0
Utbetaling tilskuddsforvaltning	
Inntektsført fra bevilgning (kontogruppe 19)	739 474 226
Arbeidsgiveravgift/gruppeliv rapportert på kap. 5700/5309	-57 882 610
Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der forpliktelsen ikke er resultatført	0
Korrigerings av avsetning for feriepenger (ansatte som går over i annen statlig stilling)	-156 929
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)	0
Nettoføringsordning mva (regnskapsf i fakturahåndteringssystem 2015, gjelder 2014, utbetales 2015)	759 701
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	29 843 382
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen *	-35 051 072
Sum endring i avregning med statskassen	-5 207 690

* Havforskningensinstituttet har et innsparingskrav på totalt kr 9.325.917. Av dette gjelder kr 2 mill hjemlet merforbruk i forbindelse med utbygging av anlegg på Matre i 2012. Innsparingskravet er på kr 2 mill. årlig i for årene 2013 til 2015. De resterende kr 7,326 mill er ujemlet merforbruk tidligere år.

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

B) Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2014	01.01.2014	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler	20 000	0	20 000
<i>Sum</i>	20 000	0	20 000
Omløpsmidler			
Varebeholdninger og forskudd til leverandører	7 819 497	0	7 819 497
Kundefordringer	30 791 214	0	30 791 214
Andre fordringer	2 979 108	2 897 041	82 067
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	128 692 220	0	128 692 220
Kasse og bank	4 469 495	4 469 495	0
<i>Sum</i>	174 751 534	7 366 536	167 384 998
Annen langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-18 289 155	0	-18 289 155
Skyldig skattetrekk	-20 208 253	-20 208 253	0
Skyldige offentlige avgifter	-10 635 762	-2 007 015	-8 628 747
Avsatte feriepenger	-41 443 350	0	-41 443 350
Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter	-78 943	-866 860	787 918
Annen kortsiktig gjeld	-72 029 897	-4 105 770	-67 924 127
<i>Sum</i>	-162 685 360	-27 187 898	-135 497 462
Sum	12 086 173	-19 821 363	31 907 536

Note 11 Investeringer i aksjer og andeler

	Forretningskontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet *	Balanseført egenkapital i selskapet *	Balanseført verdi kapitalregnskap	Balanseført verdi virksomhetsregnskap
Aksjer									
Bergen Teknologioverføring AS	Bergen	22.12.2004	20	20,0 %	20,0 %	10 178 329	18 654 484	20 000	20 000
Balanseført verdi 31.12.2014								20 000	20 000
* Tall fra årsregnskapet 2013									

Note 12 Varebeholdninger

	31.12.2014	01.01.2014
Anskaffelseskost		
Beholdninger anskaffet til internt bruk i virksomheten	2 290 693	2 709 416
Beholdninger beregnet på videresalg	5 528 804	6 448 518
Sum anskaffelseskost	7 819 497	9 157 934
Ukurans		
Ukurans i beholdninger til internt bruk i virksomheten	0	0
Ukurans i beholdninger beregnet på videresalg	0	0
Sum ukurans	0	0
Sum varebeholdninger	7 819 497	9 157 934

Note 13 Kundefordringer

	31.12.2014	01.01.2014
Kundefordringer til pålydende	30 791 214	43 529 497
Avsatt til forventet tap (-)	0	0
Sum kundefordringer	30 791 214	43 529 497

Note 14 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2014	01.01.2014
Forskuddsbetalt lønn	34 000	5 000
Reiseforskudd	134 144	102 879
Personallån	521 681	696 695
Andre fordringer på ansatte	123 105	-3 465
Forskuddsbetalte kostnader	229 729	962 664
Forskudd agenter fartøydrift	1 182 443	358 468
Fordring NAV	754 007	909 972
Avsetning tap på fordring - FoU kontrakt	0	-806 507
Andre fordringer	0	0
Sum andre kortsiktige fordringer	2 979 108	2 225 705

Note 16 Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter**Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)**

	31.12.2014	01.01.2014
Driftsinntekter		
Fordring Norad, drift Dr. Fritjof Nansen	30 000 000	26 662 253
Fordring andre, drift Dr. Fritjof Nansen	780 000	1 375 000
Fordring UiB, drift Fartøy	579 751	0
FoU, tidsavgrensninger utenom prosjektrekningskap ref note 18	0	4 267 317
FoU, fra prosjektverktøy	97 332 469	87 314 074
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	128 692 220	119 618 644

Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter (gjeld)

	31.12.2014	01.01.2014
Driftsinntekter		
Forskuddsbetaling UiB, drift fartøy	0	397 231
FoU, fra prosjektverktøy	38 202 885	43 523 227
Sum forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter	38 202 885	43 920 458

Note 17 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2014	01.01.2014
DnB Eurokonto - ref note 18	4 105 770	3 741 830
Driftforskudd fartøy	362 492	346 377
Håndkasser og andre kontantbeholdninger	1 233	1 233
Sum bankinnskudd og kontanter	4 469 495	4 089 440

Note 18 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2014	01.01.2014
Skyldig lønn	21 875 260	21 421 794
Opparbeidet forskningstermin	4 350 000	5 400 000
Skyldige reiseutgifter	0	0
Annen gjeld til ansatte	0	10 318
Påløpte kostnader	3 495 982	7 246 129
FoU, tidsavgrensninger utenom prosjektrekningskap ref note 16	0	4 267 317
Samarbeidspartnere EU - prosjekt ref note 17	4 105 770	3 741 830
Annen kortsiktig gjeld	78 943	990 039
Erstatning Nærøysund	0	6 000 000
Sum annen kortsiktig gjeld	33 905 955	49 077 426

Prinsippnote til årsregnskapet - for oppstilling av bevilgningsrapportering og artskontorrapportering

Årsregnskap for Havforskningsinstituttet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement. Det er utarbeidet en egen prinsippnote til virksomhetsregnskapet som føres i tråd med de anbefalte statlige regnskapsstandardene (SRS).

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomhet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatt belastningsfullmakt er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelte midler på utgiftssiden vises ikke som inntekt i oppstillingen.

Virksomheten utarbeider ikke noter til oppstillingen av artskontorrapporteringen fordi virksomheten har et virksomhetsregnskap etter de statlige regnskapsstandardene (SRS) med tilhørende noter. Det er utarbeidet egen prinsippnote til virksomhetsregnskapet.

6.3 Bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2014								
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift	
0925	Havforskningsinstituttet	01	Driftsutgifter	A,B	368 040 000	372 917 090		-4 877 090
0925	Havforskningsinstituttet	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	297 470 000	379 608 776		-82 138 776
0925	Havforskningsinstituttet	70	Erstatningsutbetaling -Tilskudd	A	6 000 000	6 000 000		0
0926	Drift av forskningsfartøy	01	Driftsutgifter	A,B	135 962 000	139 969 459		-4 007 459
0926	Drift av forskningsfartøy	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	76 750 000	79 325 811		-2 575 811
0926	Drift av forskningsfartøy	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A,B	46 053 000	36 151 180		9 901 820
0928	Marin forskning og utvikling	21	Spesielle driftsutgifter, belastningsfullmakt	A	0	81 000 000		0
0928	Marin forskning og utvikling	22	Kompensasjon mva	A	0	8 960 000		0
0928	Marin forskning og utvikling	75	Tilskudd	A	0	3 860 000		0
0165	UD-Belastningsfullmakt-Nansen	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold			99 999 737		
0118	Tilskudd fra Udep.	01	Driftsutgifter			89 702		
<i>Sum utgiftsført</i>					930 275 000	1 207 881 755		
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)	
3925	Havforskningsinstituttet	03	Oppdragsinntekter	A	393 884 000	408 647 217		14 763 217
3925	Havforskningsinstituttet	15	Refusjon arb.markedstiltak	B		47 439		47 439
3925	Havforskningsinstituttet	16	Refusjon fødselspenger	B		5 380 780		5 380 780
3925	Havforskningsinstituttet	17	Refusjon lærlingetilskudd	B		130 399		130 399
3925	Havforskningsinstituttet	18	Refusjon lønn	B		7 120 460		7 120 460
3926	Drift av forskningsfartøy	01	Oppdragsinntekter	A	90 782 000	70 568 184		-20 213 816
3926	Drift av forskningsfartøy	15	Refusjon arb.markedstiltak			0		0
3926	Drift av forskningsfartøy	16	Refusjon fødselspenger	B		508 084		508 084
3926	Drift av forskningsfartøy	17	Refusjon lærlingetilskudd	B		212 250		212 250
3926	Drift av forskningsfartøy	18	Refusjon lønn	B		5 287 908		5 287 908
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse (Gruppeliv)			901 203		901 203
5605	Renter statskassens beh.	83	Renter statskassens beh.			0		0
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeids giveravgift			57 158 969		57 158 969
<i>Sum inntektsført</i>					484 666 000	555 962 893		
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						651 918 862		
Kapitalkontoer								
60079901	Norges Bank KK /innbetalinger					425 277 489		
60079902	Norges Bank KK/utbetalinger					-1 077 628 495		
710710	Endring i mellomværende med statskassen					432 144		
<i>Sum rapportert</i>						0		
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)								
Konto	Tekst				2014	2013	Endring	
626010	Bergen Teknologioverføring AS				20 000	20 000		0
710710	Mellomværende med statskassen				19 821 363	20 253 507		432 144

Note A Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
092501	0	368 040 000	368 040 000
092521		297 470 000	297 470 000
092570		6 000 000	6 000 000
092601	1 282 000	134 680 000	135 962 000
092621		76 750 000	76 750 000
092645	6 273 000	39 780 000	46 053 000
Sum		922 720 000	930 275 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntektspostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
092501		-4 877 090		-4 877 090	12 679 078			9 325 917	-1 523 929	18 167 000	0
092521	Fullmakt til å overskride	-82 138 776		-82 138 776		14 763 217			-67 375 560	0	0
092601		-4 007 459		-4 007 459	6 008 242				2 000 783	6 624 000	2 000 783
092621	Fullmakt til å overskride	-2 575 811		-2 575 811		-20 213 816			-22 789 627	0	0
092645	Kan overføres	9 901 820		9 901 820					9 901 820	0	9 901 820

Det er knyttet merinntektsfullmakter til kapittel 925 og 926 post 21. Hjemmel for overskridelse av kapittel 925 og 296 post 21 mot tilsvarende merinntekter kapittel 3925 post 03 og 3926 post 01 er forslag til romertallsvedtak II i Prop 1 S (2012-2013) for Fiskeri- og kystdepartementet, vedtatt av Stortinget 13. desember 2012.

Det er videre gitt fullmakt til å overskride bevilgningen over kapittel 925 og 926 post 21 i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse i 2015 under kapittel 3925 post 03 og 3926 post 01. Hjemmel er forslag til romertallsvedtak VII i Prop 1 S (2012-2013) for Fiskeri- og kystdepartementet, vedtatt av Stortinget 13. desember 2012.

6.4 Artskontorrapportering

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2014

	Note	2014	2013
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		-436 246 765	-311 191 246
Salgs- og leieinnbetalinger		-41 493 205	-98 866 177
Andre innbetalinger		-1 185 416	-1 194 772
Innbetaling av finansinntekter		-553 200	-902 035
<i>Sum innbetalinger</i>		-479 478 586	-412 154 231
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter		505 639 489	497 646 925
Offentlige refusjoner vedrørende lønn		-18 687 320	-13 299 188
Utbetalt til investeringer		11 390 501	22 502 663
Andre utbetalinger til drift		690 443 184	542 638 449
Utbetaling av finansutgifter		671 765	1 681 591
<i>Sum utbetalinger</i>		1 189 457 620	1 051 170 440
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		709 979 034	639 016 209
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		-57 158 969	-56 641 311
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		-901 203	-854 728
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		-58 060 172	-57 496 039
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		651 918 862	581 520 170
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2014	2013
Fordringer		2 897 041	2 221 061
Kasse		363 725	347 610
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		4 105 770	3 741 830
Skyldig skattetrekk		-20 208 253	-20 074 265
Skyldige offentlige avgifter		-2 007 015	-1 740 539
Annen gjeld		-4 972 630	-4 749 204
Sum mellomværende med statskassen		-19 821 363	-20 253 507

VEDLEGG TIL ÅRSRAPPORT 2014 FRA HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Tabell 1. Definisjoner av MRS målstruktur, jf. kap. 3.0 Årets aktiviteter og resultater.

Kartlegging	I hovedsak en engangshendelse der en kartlegger en naturtype eller et fenomen.
Overvåking	Systematisk og repeterende innsamling av informasjon om organismer og miljø i marine økosystemer for å etablere det vitenskapelige grunnlaget for forskning og rådgivning.
Eksperimentelle data	Data samlet inn i et konkret eksperiment i felt eller laboratorium.
Datalagring, forvaltning og tilgjengeliggjøring	Hvordan data og prøver blir lagret/sikret og gjort tilgjengelig for analyse på prosjektnivå og i offentlige databaser.
Forskning	Grundig og systematisk gransking for å finne ny viten og øke kunnskapen. Analyse av innsamlede data for rapportering, publisering og evt. bruk som underlag for rådgivning
Rådgivning	Formidling av objektiv, uavhengig og vitenskaplig basert kunnskap og anbefalinger til samfunn og forvaltningsmyndigheter. Prosess og produkt der en på basis av data og analyser utvikler vitenskapelig baserte råd til myndigheter eller organisasjoner og formidler/publiserer disse.

Prosjektene er klassifisert i henhold til overordnet målstruktur. Klassifiseringen krevde et omforent begrepsapparat for å skape god struktur for rapportering av leveransene:

Tabell 2. Rådgivning. Samarbeidsarenaer – havmiljø- og fiskeriprosesser, jf. kap. 3.1.3.

Prosesser		FN særorg., programmer	Annet/ Levende marine ressurser	Annet/ miljø, mm.
Havmiljø	FN Generalforsamling			
Globalt	Hav- og havrettsresolusjon	FAO (COFI),	IWC	ICCC + IPCC
	Informal Consultation Process	UNEP		CITES
	Biodiversity beyond national jurisdiction			
	World Ocean Assessment	CBD + SBSSTA + IPBES		Bonn-konvensjon
	Global Development Goals	UNESCO – IOC, MAB		IUCN
	Partsmøter FN-avtale om fiske + Review Conference			POGO
Regionalt			ICES	
			NEAFC	Arktisk råd (AMAP, PAME, CAFF, TFSC)
			NAFO	OSPAR
			SEAFO	EU vannrammedirektiv
			NAMMCO	Barentsregion

			ICCAT CCAMLR Central Arctic Ocean Kyststatsavtaler: sild, kolmule, makrell Nord-Atlantisk ministermøte Nordisk ministerråd	EU forskning (H2020, JPI Oceans) European Marine Board European Polar Board EFARO Euromarine International Arctic Science Committee SAON SIOS Svalbard Science Forum
bilateralt +			Norge - Russland fiskerikommisjon + forskermøter EU Færøyene Grønland Island Island/Grønland USA/NOAA (NMFS) Canada/DFO Russland/PINRO-VNIRO	Norge – Russland miljøkommisjon Norge – USA forskning Transatlantic science week
Nasjonalt			NFD UD Fidir Mattilsynet	KLD KD SD OED OD MD Barentswatch Overvåkningsgruppen forvaltningsplan Faglig forum forvaltningsplan Rødliste/Artsdatabank Mareano MOSJ Forskningsrådet

Tabell 3. Status for forskningsfartøyene, jf. kap. 3.1.4 *Fartøyene*

Fartøyene	Status
G.O. Sars (GOS)	G.O. Sars" hadde 277 seilingsdøgn i 2014, 13 liggedager for mannskapsskifter, 25 liggedager for etterforsyning, forefallende vedlikehold og service, og 50 dager på verksted i hhv januar og november/desember. Verkstedsoppholdet i slutten av 2014 var første gang siden fartøyet ble levert i 2003 at skrog, overbygg og dekk ble sandblåst og malt på nytt. I tillegg ble fartøyet klargjort for bruk av NORMAR ROV som blir levert primo 2015, og som er finansiert av Forskningsrådets infrastrukturmidler.
Johan Hjort (JH)	"Johan Hjort" hadde 258 seilingsdøgn, 13 liggedager for mannskapsskifter, 30 liggedager for etterforsyning, forefallende vedlikehold og service, og 62 dager på verksted i hhv januar, april/mai og desember. Fartøyet er snart 25 år gammelt og bærer preg av høy utnyttelsesgrad siden det var nytt. Men så lenge det settes av tilstrekkelig tid og penger til vedlikehold og nødvendige oppgraderinger har fartøyet 10-15 års gjenværende levetid som forskningsfartøy.
Håkon Mosby (HM)	"Håkon Mosby" hadde 239 seilingsdøgn, 13 liggedager for mannskapsskifter, 36 liggedager for etterforsyning, forefallende vedlikehold og service, og 77 dager på verksted i hhv februar, april, juni/juli og november/desember. Fartøyet er snart 35 år gammelt og er ved enden av sine funksjonelle og tekniske levetid som forskningsfartøy. Det gjør at det må settes av mye tid til vedlikehold og reparasjoner, og at fartøyet ikke kan løse en rekke av de toktoppgaver som Havforskningsinstituttet har behov for. Fartøyet har også så store problemer med støy og vibrasjoner i innredningen at det ikke bør benyttes særlig mye lenger.
G.M. Dannevig (GMD)	"G M Dannevig" har kun ett mannskap som har 183 arbeidsdager ilt året. I 2014 hadde fartøyet 147 seilingsdøgn, 7 liggedager for klargjøring for tokt og 42 dager på verksted i hhv januar/februar, april og juni. Fartøyet er 35 år gammelt, men er i meget god teknisk tilstand etter omfattende oppgradering de senere årene. Fartøyet er også godt tilpasset forskningsoppgavene det benyttes til.
Drift av andre fartøy	I tillegg til fartøyene som eies av Havforskningsinstituttet bemanner og driver Rederiavdelingen forskningsfartøyet "Dr. Fridtjof Nansen" for Norad og "Hans Brattström" (HB) for Universitetet i Bergen. "Hans Brattström" ble benyttet av Havforskningsinstituttet i 91 dager i 2014
Innleide fartøy	Havforskningsinstituttet leide forskningsfartøyene "Helmer Hanssen"(HH) og "Johan Ruud" tilhørende Universitetet i Tromsø i hhv 60 og 25 døgn i 2014. Videre leide Havforskningsinstituttet kystsjarken "Fangst" (FA) i ca 180 dager på en langtidskontrakt, og diverse fiskefartøyer på korte kontrakter i til sammen 507 døgn.

Tabell 4. *Utnyttelse av biologiske laboratorier/fasiliteter jf. kap. 3.1.5. Infrastruktur land*

Teknisk infrastruktur land	2014	2013
Antall tilgjengelige kardøgn	222 191	244 347
Antall forsøksdøgn/	136 457	181 422
Utnyttelsesgrad	61,41 %	74,25 %

Tabell 5. Doktorgradsrapportering, jf. kap. 3.1.7 Målrettet kompetanseutvikling

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Antall ansatte i hovedstilling ved instituttet med doktorgrad	128	46	132	50	139	59	143	65	143	67
Antall dr.gradsstipendiater med arbeidsplass på instituttet	2	17	2	20	4	12	4	8	5	6
Antall nye dr.grader avlagt av personer ansatt ved instituttet	6	3	1	3	1	7	2	5	2	2

Tabell 6. Geografisk fordeling årsverk i 2014. jf kap. 4.1. Særskilt rapportering

Kategori	Bergen	Tromsø	Flødevigen	Matre	Austevoll	Rederi	Total
Total	396,7	60,3	39,2	28,3	41,7	156,4	722,6

Tabell 7. Personellsammensetning 2014 Jf. kap. 4.1. Særskilt rapportering

Kategori	Totalt	Kvinner		Menn	
Forsker	221,7	69,1	31 %	152,6	69 %
Tekniker	255,8	94,3	37 %	161,4	63 %
Ledelse	50,0	10,1	20 %	39,9	80 %
Administrative	76,5	52,7	69 %	23,9	31 %
Sjøansatte	118,5	15,4	13 %	103,2	87 %
Totalt	722,6	241,6	33 %	481,0	67 %

Tabell 8. Ledelsesprofil 2014. jf. kap. 4.1 Særskilt rapportering

Lederstillinger 2014	Antall		Antall
	Total	Kvinner	Menn
Direktør og øverste ledergruppe	13,0	3,0	10,0
Seksjonsledere	13,0	4,0	9,0
Forskningsgruppeledere	18,0	3,0	15,0
Programledere	6,0	1,0	5,0
Total	50,0	11,0	39,0